

แกะหลงฝูง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๑

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้อากาศดีมาก วันนี้เราฟังธรรม ฟังธรรมะให้เข้าถึงหัวใจ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ รื้อคันมา รักษาма แสวงหามาด้วยแสนยากมาก มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระปัจเจกพุทธเจ้าที่ตรัสรู้เองได้ เหมือนเราหากินเองได้ แต่ถ้าเราโตขึ้นมาเป็นมนุษย์เราต้องมีพ่อแม่ เด็กไม่มีคนดูแลรักษาตายหมด นี่ก็เหมือนกัน เราเป็นสาวก-สาวกะ ธรรมะนี้มันถึงมีได้เป็นครั้งเป็นคราว

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้มาวางธรรมวินัยไว้ แล้วเราเกิดมาพบพุทธศาสนา เราเป็นแกะอย่าหลงฝูง หลงฝูงออกไป ฝูงแกะ คนเลี้ยงแกะนะ เขาเลี้ยงแกะเวลาแกะมันออกจากฝูง เขาจะไม่ให้มันออกจากฝูง เขาหักขามันทิ้งเลย ให้มันเจ็บปวดให้มันจำ แล้วเอามารักษามัน รักษา มันนะ พอรักษามัน มันได้น้ำใจจากเจ้าของ มันจะซื่อสัตย์ มันจะอยู่ในฝูงนะไปไหนไปด้วยกัน ไปไหนไปกัน

นี่ก็เหมือนกัน เราเป็นชาวพุทธ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาแล้ว เราเป็นแกะหลงฝูงนะ ถือศาสนาทั้งก็ถือศาสนาเป็นพิธี ถือศาสนาทั้งเป็นพิธีนะ ถึงไม่เข้าหลักของศาสนา เข้าถึงหลักศาสนา เราถ้าเข้าถึงหลักศาสนาเราจะเห็นคุณเห็นโทษ เห็นคุณเห็นโทษนะ ศีลจะเกิดโดยปกติเลย แต่เพราะเราไม่เชื่อ ทำดีได้ดีมีที่ไหน ทำชั่วได้ดีมีถมไป คนเขาไม่เห็นทำความดีกันเลย ทางโลกเขามีแต่ความสุข เราทำความดีขนาดนี้ทำไมมันทุกข์ยากขนาดนั้น

ทุกข์ยาก ทุกข์ยาก ทุกข์ว่าเป็นอริยสัจ ทุกข์มันเป็นความจริง สิ่งที่ตั้งคมโลกกันนะ เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ในพระไตรปิฎก

“ในสโมสรสันนิบาตทุกดวงใจว่าแห่”

เราไปให้คำว่าความสุข เราไปมองคนอื่นว่ามีความสุข แล้วเราว่ามีความสุข เราคิดของเราเอง เราคิดของเราเองว่าเรามีความสุข คนอื่นมีความสุข แล้วบอกว่า สิ่งที่ยั่งยืนมันเป็นความสุข มันไม่มีความสุขขึ้นมาเลย ไม่มีความสุขนะ เพราะอะไร เพราะศาสนาสอนเรื่องอะไร เราเข้าถึงศาสนาด้วยสัจจะแค่ไหน สัจจะของเรา ถ้าเรามีสัจจะของเรา ถ้าเราเชื่อของเราจริง เราทำของเราจริง เราทำของเราจริงนะ ทำจริง สิ่งที่เป็นปัจจัยเครื่องอาศัย มันลุ่มๆ ดอนๆ มันมีทุกข์มียาก เป็นธรรมชาติของมันอย่างนั้น

แต่ถ้าเป็นสัจจะความจริง ถ้าเราสร้างบุญกุศลของเรา เราต้องทำของเราได้ สิ่งที่ทำของเราได้นั้น มันทำที่ไหน เพราะมันทำที่น้ำใจ มันทำที่ข้างในมันไม่ได้ทำที่ข้างนอก สิ่งที่ยั่งยืนที่เขากัน เห็นไหม

โลก! โลกพร่องอยู่เป็นนิจ โลกเป็นอย่างนี้ โลกไม่มีใครอึดเต็ม ไม่มีทาง โลกเป็นอย่างนี้ งานของโลกนะเราทำขนาดไหนทำจนตายจะมีคนมาทำต่อไป อย่างเช่น ตระกูลของเรา เราก็อยากให้เห็นสืบต่อ คนมาดูแลของเราไป จบไหม แล้วส่งต่อส่งต่อเป็นมรดกตกทอดไปถึงลูกถึงหลานนะ สมบัติหาไว้ให้ใคร ก็หาไว้ให้เขา แล้วสมบัติของเราละ

ถ้าสมบัติของเรา ถ้ามันไม่หลงฝูงนะ มันจะมีหลักมีเกณฑ์นะ ถ้ามีหลักมีเกณฑ์ ศาสนามีคุณมีประโยชน์มาก มีคุณประโยชน์มหาศาลเลย แต่เราไม่รู้จักศาสนา เราไปรู้แต่เงารู้แต่เปลือก รู้แต่เงาแต่เปลือกจริงๆ นะ เพราะอะไร ธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้แสวงหาได้ยาก ทำได้ยาก เข้าถึงได้ยาก แต่ที่วางธรรมวินัยไว้เป็นประเพณีวัฒนธรรม

เราไป คูตี คนมาเที่ยวเมืองไทย เที่ยววัดเที่ยววา วัดวาอารามเกิดจากอะไร? เกิดจากศรัทธาของชาวพุทธ สร้างสมไว้เพราะมีศรัทธามีความเชื่อ บูชา สร้างศาสนวัตถุเอาไว้ ด้วยความสวยงามดีงาม นั่นศาสนวัตถุนะ

ถ้าพูดโดยธรรมมันก็คืออะไร? มันก็คืออิฐหินทรายปูนเท่านั้นนะ มันคืออะไร มันมีชีวิตไหม มันไม่มีชีวิตหรอก แต่มันเกิดจากน้ำใจของคน เกิดจากคนที่ศรัทธามาก เกิดจากคนที่ศรัทธา เกิดจากคนที่มีฐานะที่เขาสร้างสมของเขาไว้ นี่บุญกุศลเขาสร้างไว้เพื่อศาสนา เพราะมีความเชื่อ ความศรัทธาจิตรพิสดารเลย แต่หัวใจละ หัวใจแห่งผาก หัวใจเดือดร้อน ถ้าเดือดร้อน เห็นไหม

ศาสนาเจริญ เจริญที่ไหน เจริญในหัวใจนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม ขึ้นมาที่โคนต้นโพธิ์ มันเป็นประเพณีวัฒนธรรม ถัดศาสนาใดๆ ก็มี มีเครื่องอยู่เครื่องอาศัย ที่นั่นนะ แต่สัจจะความจริงมันอยู่ที่ไหน

เวลาเราเชื่อเราศรัทธากัน เคี้ยวนี้ชาวพุทธเรามันพุทธที่ทะเลเบียนบ้าน เวลาเชื่อกันก็เชื่อไสยศาสตร์ เชื่อแต่ความเห็นจากข้างนอก นี่มันหลงฝูง หลงพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ หลงรัตนตรัย หลงสิ่งแก้วสารพัดนึก หลงคุณงามความดีของเรา หลงออกไป หลงออกไปยึดทางโลก แล้วศรัทธาความเชื่อกัน

คูลี ไปหาพระเจ้าไปหาอะไรกัน ไปหาผลประโยชน์ ไปหาเพื่อลาภสักการะ แต่ถ้าไปหาพระเจ้า พระเจ้าว่าอะไร พระเจ้าเทศน์ ไปหาพระ พระเทศน์อีกแล้ว เทศน์มันคืออะไรล่ะ? เทศน์มันคือที่เข้ามาในกิเลสใจใหม่ เทศน์ได้ยังดี ยังดีกว่าเทศน์ไม่ได้ เทศน์ไม่ได้ไปทำไม ไปไหว้ทำไม ก็ไปสร้างบุญกุศล ไปสร้างเป็นถาวรวัตถุกัน ไปหาสิ่งต่างๆ กัน เห็นไหม

แต่ถ้าเราบวชขึ้นมา เรามีศรัทธาณะ คนมีศรัทธามีความเชื่อ เวลาบวชมาเป็นพระเป็นเจ้า ก็ยังหลงฝูง หลงฝูงนะเพราะบวชแล้วเราไม่เชื่อเรื่องมรรคเรื่องผล เราไม่เชื่อนะ สังฆกรรมนะ พระในเมืองไทยเรามีที่แสนองค์ แล้วมีคนที่เชื่อมรรคผลมีเท่าไร เชื่อว่ามรรคผลมี ถ้าคนเชื่อว่ามีมรรคมีผล เกิดแล้วตาย มีนรก มีสวรรค์ มีสิ่งต่างๆ พระเราจะไม่ทำผิดพลาดผิดกรรมกัน เพราะทำผิดพลาดผิดกรรมมันเป็นบาปอกุศลใจใหม่ แต่นี่มันทำเพราะอะไร เพราะมันไม่เชื่อ ๑. ไม่เชื่อ ๒. กิเลสมันหนา ถ้ากิเลสมันหนา เราจะยับยั้งเราไม่ได้ ถ้ายับยั้งยังไม่ได้ หลงออกจากฝูงไปนะ หลงออกสังฆกรรมไป

บวชในพุทธศาสนาเป็นนักรบ พระภิกษุเราถ้าไม่ทรงธรรมทรงวินัยใครจะทรง พระเราไม่รู้จักสมาธิ ไม่รู้จักปัญญา ไม่รู้จักศีล สมาธิ ปัญญา ไม่รู้จักการเป็นไปนะ เราจะเอาอะไรเป็นเครื่องอยู่ เครื่องอยู่นะ โลกเขามีเครื่องอยู่กัน เขามีที่พึ่งอาศัยของเขา เขาต้องมีเครื่องอยู่ของเขา แล้วพระเอาอะไรเป็นเครื่องอยู่ ถ้าพระมีเครื่องอยู่ ถ้ามีศรัทธาความเชื่อมันจะพุ่งตรงเข้าไปสู่สังฆกรรม ใจลงธรรมะ ลงธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ความดำรงชีวิตของเรามันจะมีหลักธรรม

แต่ถ้าใจเรามันซัดขึ้น ใจเราไม่ลงนะ มันลั้งเลสงสัย มันหลงฝูงออกไป ธรรมและวินัย คนเลี้ยงแกะเขาจะหักขาแกะ ถ้าแกะมันออกจากฝูงเพื่อฝึกมัน แต่นี่ของเราธรรมวินัย “ศาสนาพุทธ

เป็นศาสนาแห่งปัญญา ทุกคนมีปัญหา ทุกคนมีอิสรภาพ” ทุกคนมีอิสรภาพจะเชื่อก็ได้ไม่เชื่อก็ได้ จะทำก็ได้หรือไม่ทำก็ได้ แต่ถ้าเชื่อแล้ว ถ้าเราเป็นชาวพุทธ เราปฏิบัติญาณว่าเป็นชาวพุทธ เราต้องลง ธรรมวินัย

ถ้าลงธรรมวินัย ศีล ๕ จะไม่ก้าวล่วงใครใดๆ ทั้งสิ้น ปาณาติปาตาจะไม่ทำร้ายสัตว์ จะไม่ ทำลายแม้แต่การตีกัน การกระทำให้เขาเจ็บปวด นี่ก็เป็นปาณาติปาตา เพราะเขามีความสะเทือนใจ กัน ถ้ามีความสะเทือนใจกัน ถ้าเรามีศีล ๕ ของเรา มีศีล ๕ สิ่งที่มีศีล ๕ มีศีล ๘ มีศีล ๑๐ มีศีล ๒๒๗ ถ้ามันเชื่อมั่นลงที่นี่

การดำรงชีวิตของเรา โลกในปัจจุบันนี้ บอกว่าถ้าถือศีล ๕ แล้วเราจะทำธุรกิจเราไม่ได้ นั่น เป็นความคิดของกิเลสใจ กิเลสนะเราไม่เคยเข้าไปในศาสนา เราจะไม่รู้เลยว่าเราจะดำรงชีวิตแบบ ชาวพุทธอย่างไร แต่เราเข้ามาคลุกคลีกับศาสนาเราศึกษาธรรมสั

เราศึกษาธรรมนะ ธุรกิจก็คือธุรกิจ เราก็พูดความจริงของเรา สัจจะความจริงมีศีล ๕ ทำ ธุรกิจเจริญรุ่งเรืองเยอะแยะไป ถ้าทำของเรานะ แต่นี่มันด้วยความโลภใจ ศีลธรรมจะทำให้โลกไม่ เจริญ โลกเจริญมันก็เจริญแบบโลก แต่ธรรมะเจริญ ถ้าธรรมะมันเจริญที่เราใช้ไหม ถ้าธรรมะ เจริญที่เรา เรามีความเชื่อความศรัทธา เราไม่หลงออกไป เรามีความมั่นคงของเรา ถ้ามีความมั่นคง ของเรา เราจะมีใจของเรา มันจะปักเข้ามาในความประพฤติปฏิบัติ

“ถ้ามีการปฏิบัติ ในเมื่อปริยัติในการศึกษาธรรมวินัย ปริยัติธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าบอกว่าโต้แย้งไม่ได้ เป็นพุทธพจน์ ไครกล้าโต้แย้งพุทธพจน์”

ไม่มีใครโต้แย้งพุทธพจน์ พุทธพจน์มันเป็นปริยัติ ปริยัติเป็นแผนที่ แผนที่กินได้ไหม? แผนที่กินไม่ได้หรอก คุณเรามีที่ดินกัน เรามีโฉนด โฉนดเอาไว้ทำไม โฉนดเอาไว้สงวนสิทธิ์ เอาไว้รักษาสิทธิ์ สิทธิ์ของเราไม่ให้ใครมารอนสิทธิ์ของเรา สิทธิในที่ดินของเรา แล้วกระดาษมัน เป็นอะไร เราหาผลประโยชน์จากที่ดินของเราใช้ไหม เราต้องหาผลประโยชน์จากที่ดินของเรา เพื่อที่ดินของเราทำประโยชน์อะไรขึ้นมา กระดาษทำอะไรไม่ได้หรอก

ปริยัติมันก็คือโฉนดนั่นนะ พุทธพจน์ ใช้ สิทธิตามโฉนด มีตราครุฑ ของนี้ถูกต้องตาม อำนาจรัฐถูกต้องหมด ถูกต้องแต่ประโยชน์จริงๆ เวลาใช้ ใช้อะไร ประโยชน์จริงๆ ใช้ที่ดินใช้ไหม ไม่ได้ใช้กระดาษนั้นใช้ไหม กระดาษนั้นเอาไว้ทำธุรกิจกัน เวลาซื้อขายแลกเปลี่ยนกัน สิทธิแต่

ผลประโยชน์จากเนื้อที่ นี่ก็เหมือนกันปรีชิตพุทธพจน์ พุทธพจน์ก็คือพุทธพจน์ แต่ของเราละ
 สัจจะความจริงของเราละ ถ้าเราไปเกาะติด ความว่าเราประพฤติปฏิบัติแล้วจะให้สัจจะความจริง
 เราจะกอดยึดมั่นในพุทธพจน์

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน สอนจริงๆ นะ สอนตั้งแต่ในอนุப்புพิกถา
 ตั้งแต่ทาน ศีล เนกขัมมะ แล้วออกประพฤติปฏิบัติ เวลาออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ก็เป็นนกกแก้ว
 นกขุนทอง กัน จะไปท่องจำกันมา พุทธพจน์ต้องเป็นอย่างนั้น

สมาธิก็คือสมาธินะ สมาธิถ้าเราทำของเราขึ้นมา มันจะเป็นประโยชน์กับเรา เป็น
 ประโยชน์กับเรานะ ในศาสนา ธรรมมันหลากหลายมาก คำว่า “ธรรม” นี้มันหลากหลาย คุปป์ญญา
 ของคนลิ้มกันกว้างขวาง แคมแตกต่างกันไป สิ่งที่แตกต่างกันไป จริตนิสัยก็แตกต่างกันไป คุณีเวลา
 เราประพฤติปฏิบัติกัน บางคนขยันหมั่นเพียร บางคนทำงานเราเห็นทำไมทำงานดั้น ทำขนาดนั้น
 พอดีของเขาละ

เราทำธุรกิจการค้า เริ่มต้นเราประกอบธุรกิจ ถ้ากิจการของเรายังไม่ก้าวเดินไป เราจะ
 เหนื่อยหน่ายมาก แต่เวลากิจการของเราดีขึ้นมาก เราจะขยันหมั่นเพียร คนที่เขาขยันหมั่นเพียร มัน
 ต้องมีงานในหัวใจนะ ถ้าไม่มีงานในหัวใจ ถ้าใจมันหม่นขึ้นมา เวลาเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา
 มันทำได้โดยที่ไม่มีใครบอก เหมือนเราผลตอบอนงมันอยู่ที่แคะมือเอี่ยม ถ้าอยู่แคะมือเอี่ยมมันมี
 ความขยันหมั่นเพียร ความขยันหมั่นเพียร ความเพียรต้องแก่กล้า ความเพียรกล้าขึ้นมา ความเพียร
 กล้ามันมีจากข้างใน

แต่ถ้าความเพียรของเรายังไม่แก่กล้าขึ้นมา เราต้องขยันหมั่นเพียร เราต้องมีศรัทธามีความ
 เชื้อ อย่าให้มันหลงออก เห็นใหม่ เวลาภาวนาไปจะไปรู้เห็นสิ่งต่างๆ จะไปยึดว่าสิ่งนั้นเป็นธรรม
 ไม่ใช่ทั้งนั้น เริ่มต้นถ้าเราไปยึด เราไปรับรู้ก่อน ผิดหมดเลย ต้องวางให้หมดก่อน รื้อแล้วสร้าง เรา
 ต้องปรับพื้นที่ คุณีที่คิดจะใช้ประโยชน์ขึ้นมา เวลาเขาตัดทางหลวง เขาต้องมอบที่ให้กัน เขาต้อง
 เวนคั้น เขาต้องรอนสิทธิ์ของคนอื่นมาให้เป็นของเรา

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราจะปรับพื้นที่ของเรา มันเป็นเรื่องของกิเลสหมด การศึกษาขึ้นมา
 พุทธพจน์นั้นนะเราศึกษาแล้ว เราไม่เข้าใจหรอก พระในสมัยพุทธกาล ไม่มีคัมภีร์ ต้องไปฟังจาก
 องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาจะเข้าป่าไปขอกรรมฐาน ขอกรรมฐานพระพุทเจ้าจะให้
 กรรมฐานไป ทีนี้ให้กรรมฐานไป เวลาเข้าไปในป่าแล้วมีปัญหามากกลับมาถามองค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธพจน์เพราะอะไร เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้กรรมฐานเสียเอง จริตนิสัยของคนไม่เหมือนกันใช่ไหม

แต่เราไปศึกษาเอามาจากพระไตรปิฎก แล้วเราก็คิดว่าสิ่งนี้เป็นธรรมดา นี่เป็นสมณะ นี่เป็นวิปัสสนา สิ่งที่เป็นสมณะ ในจริงๆ แล้วในสมณะก็มีวิปัสสนา ในวิปัสสนาก็มีสมณะ มันจะพัฒนาของมันขึ้นไป วุฒิภาวะของใจมันจะพัฒนาของมันขึ้นไป ถ้าพัฒนาขึ้นไป นี่มันไม่หลงทาง ถ้าใจมันหลงทางนะ มันไปยึดที่ต้นทาง เราคิดว่าต้นทางเป็นทางถูกต้องของเรา แล้วต้นทางความถูกต้องของเรา เราทำถูกต้องใหม่ มันเป็นทฤษฎีทั้งหมด มันเป็นอารมณ์โลกนะ อารมณ์ความรู้สึกของเราเขาเรียก โลกียปัญญา

สิ่งที่โลกียะ ความคิดของเรา ถ้ามันถูกต้องใหม่ในการประพฤติปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นครูบาอาจารย์ของเรา ท่านจะบอกให้เราเริ่มต้นตั้งแต่พื้นฐานเลย เริ่มต้นตั้งแต่พื้นฐาน ตั้งแต่เราตั้งสติแล้วกำหนดพุทโธ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เพื่อปรับพื้นฐานของเราไป แล้วมันจะมีเหตุการณ์สิ่งใดที่จะต้องแก้ไข มันจะแก้ไขไปตามข้อเท็จจริงนั้น มันตามข้อเท็จจริง ไม่ใช่ทำตามทฤษฎีทั้งหมด ไม่ใช่ตามแผนที่ทั้งหมด แผนที่นะ แผนที่หรือโหนดเราได้กระดาษมาใบหนึ่งในที่ดินนั้นมันมีสิ่งปลูกสร้างใหม่ มันมีใครถือครอบครองไปหรือยัง ในพื้นที่เราหรือยัง เราไม่รู้อะไรเลย เราเห็นแต่มีโหนดใบหนึ่ง สิ่งนี้ของเราได้รับมรดกตกทอดมา

นี่ก็เหมือน พุทธพจน์ คำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันจะเป็นอย่างนั้นหรือไม่ มันไม่เป็นอย่างนั้นนะ แล้วมันทำให้ลังเลสงสัย ยิ่งลังเลสงสัยยิ่งว่าพุทธพจน์ต้องกอดไว้เลย ผิดไม่ได้ๆ แต่เวลาออกมา มาถกธรรมะกัน ปากเปียกปากแฉะ เป็นสภาวะแบบนั้น ญาณ ๑๖ ญาณ ๑๐๘

ญาณ ๑๐๘ ญาณอะไรก็แล้วแต่ เป็นสมาธิขึ้นมาเป็นพื้นฐาน ปรับพื้นฐานของเรา การปรับพื้นฐานของเรา สมาธิมันมีมิจจามีสัมมา ในเมื่อมันเป็นสมาธิที่เรารู้เราเห็นของเรา แล้วเราว่าสิ่งนี้เป็นพุทธพจน์ สิ่งนี้เป็นไป มันวิปัสสนิกทั้งนั้น มันสร้างภาพทั้งนั้น มันสร้างของมันขึ้นมา แล้วมันเป็นความจริงไหม

เงินของเราถ้าเงินจริงนะ แแบงก์จริง บาทหนึ่งก็มีค่า แแบงก์ปลอมนะจะมีทำอะไรมันก็ไม่มีความจริงพื้นฐานของใจถ้ามันเป็นความจริง มันสติหนึ่ง บาทหนึ่งมันก็มีค่า มีค่าเพราะอะไร? มีค่าเพราะเงินของเราใช้จ่ายได้ถูกต้องตามกฎหมาย

แต่ถ้ามันไม่ใช่เงินของเรา ไม่ใช่เงินของเราคูชิ มันคาดหมายทั้งหมด เป็นอย่างนั้นๆ ด้วยความคาดหมายของเรา มันเป็นความจริงไหม? มันไม่เป็นความจริงสักอย่าง พอไม่เป็นความจริงก็ว่างๆ ว่างๆ ว่างๆ ก็มันใช้จ่ายไม่ได้ มันใช้สอยไม่ได้ แต่เราก็ไม่รู้ ไม่เคยใช้สอยเพราะ! เพราะไม่มีครูบาอาจารย์ที่รู้จริง ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่รู้จริง ต้องปรับพื้นฐานของมัน มันถึงไม่หลงออกไป!

เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไป ยิ่งศึกษาขึ้นมา ศึกษาทางประวัติศาสตร์ ทางทฤษฎี แล้วทางทฤษฎีขึ้นมา นรกสวรรค์ไม่มี ทุกอย่างไม่มี สวรรค์ในอนรกในใจว่ากันไป จะมีไม่มี แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ธรรมจกๆ ขึ้นมา เริ่มต้นเทศนาครั้งแรกเทศาส่งกันเป็นชั้นๆ ขึ้นไป ไม่มีแล้วทำไมเวลาสวดธรรมจกๆ ปฐมเทศนาเลย! พระพุทธเจ้าเทศน์ธรรมจกๆ พรหมบอกต่อๆ กันเป็นชั้นๆ ขึ้นไปเลย แล้วบอกว่านรกสวรรค์ไม่มี นรกสวรรค์ไม่มีแล้วกิเลสสวรรค์ในอนรกในใจ เห็นไหม พุทธพจน์ แต่มันตีความ ไครตีความแล้วตีความอย่างไร

ในการศึกษามาแล้ว อย่าให้มันหลงออกไปทางกิเลส สิ่งทีเวลาประพฤติปฏิบัติ เวลาเราไม่เชื่อขึ้นมาะ มันเป็นเรื่องของโลก แล้วแต่เป้าหมายของผู้นำ ผู้นำหมู่คณะใด จะชี้เป้าหมายไปทางใด นี่เราศึกษาของเราขึ้นมา พอศึกษาขึ้นมา ศึกษาแล้วประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา มีครูมีอาจารย์ในกาลามสูตรไม่ให้เชื่อแม้แต่คำสอน ไม่ให้เชื่อว่ามันจะเข้ากันได้ ไม่ให้เชื่อซกอย่าง ไม่ให้เชื่อเพราะอะไร ไม่ให้เชื่อเพราะเวลาปฏิบัติมันจริง-ไม่จริง

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติของเราจะจริง-ไม่จริง ครูบาอาจารย์ท่านสอน ถ้าครูบาอาจารย์เป็นความจริงนะ ทำทายมาก ต้องเป็นอย่างนั้น! ศีล สมาธิ ปัญญา ต้องเป็นอย่างนั้น! ผิดจากนี้เป็นไปไม่ได้ เพราะอริยสังขมีหนึ่งเดียว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา พระศรีอริยเมตไตรยก็จะมาตรัสรู้แบบนี้ อริยสังขมีหนึ่งเดียว เวลาพระอรหันต์เวลาถึงสิ้นกิเลสแล้วเป็นพระอรหันต์ มีความสะอาดบริสุทธิ์เหมือนกัน ต่างกันด้วยอำนาจวาสนาบารมี ต่างกัน เห็นไหม

คูสิ เอตทัคคะ ๘๐ องค์ก็แตกต่างกัน เวลาผู้ที่ชำนาญในการเทศนาว่าการ ดูพระอัญญาโกณฑัญญะเป็นสงฆ์องค์แรกของโลก สอนหลานองค์เดียวแล้วเข้าไปอยู่ในป่าอยู่กับสัตว์ตลอดไป พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายเบื้องขวา เพื่้ออะไร สิ่งนี้มันมาจากไหน

เวลาพระสารีบุตรกับพระโมคคัลลานะจะเข้ามาบวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ทันบวชเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“นี่ไง อัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวาเรามาแล้ว”

ตั้งแต่ฟังพระอัสสชิแล้วไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เดินเข้าไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “นี่ไงอัครสาวกเบื้องซ้ายเบื้องขวาของเรามาแล้ว” แล้วประพาศปฏิบัติฟังพระอัสสชิมาได้เป็นพระโสดาบัน พอเข้าไปถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนถึงเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา แล้วตั้งให้เป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายเบื้องขวา

ภิกษุติเตียนกันมากกว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ลำเอียง ลำเอียงเพราะอะไร ลำเอียงเพราะว่าถ้าจะตั้งอัครสาวกเบื้องซ้ายเบื้องขวาต้องตั้งปัญจวัคคีย์ เพราะปัญจวัคคีย์เป็นผู้อุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตั้งแต่ก่อนที่จะมาตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะถือว่ามาก่อน

นี่คิดแบบโลกๆ ใจ คิดแบบวิทยาศาสตร์ คิดแบบสิ่งที่ถูกเห็นกันใจ แต่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ไม่ใช่! เราตั้งตามเป็นจริง เพราะพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะเขาได้สร้างบุญญาธิการของเขา เขาปรารถนามาเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา” ถ้าปรารถนาเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวาต้องสร้างบุญญาธิการมา

การสร้างบุญญาธิการมา อย่างเช่น พระโฑฐิตวั พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้าต้องสร้าง ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย

พระอรหันต์ในปริยัติจะเป็นพระอรหันต์ได้ต้องสร้างมา ๑ กัป สิ่งนี้มันมาจากไหน สิ่งนี้ทำนตั้งตามความเป็นจริง ตามข้อเท็จจริง แล้วตามข้อเท็จจริงนั้นในการประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติก็ต้องตามข้อเท็จจริงของจิตที่เราเป็น ตามข้อเท็จจริงที่จิตเรามันมีกิเลสเล็กน้อยแค่ไหน มันมีความเห็นอย่างไร ถ้ามีความเห็น...สิ่งนี้ไปตามความเป็นจริง นี่ไงมันถึงไม่หลงทาง ไม่หลงฝูงออกไป เราบวชนะ เราเป็นชาวพุทธ อย่าหลงออกไป อย่าหลงออกจากหลักสัจธรรม เป็นชาวพุทธให้เป็นชาวพุทธจากหัวใจ ถ้าชาวพุทธจากหัวใจนะ มันจะเห็นคุณค่าของชีวิต เห็นคุณค่าต่างๆ ที่เกิดมาเห็นคุณค่าเลย

คุณค่าเพราะอะไร เพราะศาสนานี้...สิ่งที่จะสัมผัสศาสนา สิ่งที่จะเข้าสัมผัสคือ ความรู้สึก คือ ใจทั้งนั้น ใจนั้นสัมผัสความรู้สึก สุข ทุกข์ ความดี ความชั่ว ความเลว ความดีงาม ความเกิดการตาย ความบรรลุลุทธิธรรมมันเป็นเรื่องของจิตสำนึกทั้งนั้นเลย สิ่งที่ย่างนอกนี้มันเป็นวัตถุ มันเป็นส่วนประกอบ เราไปคิดสิ่งที่ส่วนประกอบกัน พอคิดส่วนประกอบขึ้นมา เราต้องทำให้ได้อย่างนั้น ถ้าผิดจากอย่างนั้นไปจะเป็นความผิด ทั้งๆ ที่ขณะปฏิบัติเข้ามาก็เหมือนกัน

สิ่งที่ปฏิบัติเข้ามา สิ่งปฏิบัติเข้ามาถึงหัวใจ ถ้าใจมันถึงหัวใจ ถ้าใช้ความคิดอย่างนั้นมันเป็นไปได้ สิ่งที่เป็นไปได้ที่ว่า สิ่งที่ว่าใช้ปัญญาอบรมสมาธิ คำว่า “ปัญญาอบรมสมาธิ” มันใช้ปัญญาใคร่ครวญ ใคร่ครวญนะ มันเป็นแนวทางของพระสารีบุตร พระสารีบุตรใช้ปัญญา ใช้ปัญญาใคร่ครวญจิต สิ่งทีเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการหลาน ไม่พอใจสิ่งใดๆ ความว่าไม่พอใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“ถ้าเธอไม่พอใจสิ่งใดๆ เธอต้องไม่พอใจอารมณ์ความรู้สึกที่เธอไม่พอใจเขาด้วย เพราะอารมณ์ความรู้สึกนั้นก็ป็นวัตถุอันหนึ่ง วัตถุอันหนึ่ง”

วัตถุมันจับต้องได้ จิตจับจิตนี้มันจับได้ จิตจับจิต จิตไม่ใช่อารมณ์ จิตเป็นจิต จิตเป็นพลังงาน อารมณ์คือ ความรู้สึกเป็นความคิด จิตจับจิต ถ้าเธอไม่พอใจเขามันก็เป็นความคิดใช้ใหม่ ความคิดมันมีเหตุผลอะไรถึงไม่พอใจเขา ไม่พอใจเขา เธอไม่พอใจสิ่งต่างๆ เธอต้องไม่พอใจในอารมณ์ความรู้สึกของเธอด้วย ถ้าเธอไม่พอใจเขา เธอต้องเป็นธรรมสื เป็นธรรมเพราะเธอคิดไม่พอใจเขา นั่นก็คือความคิดอันหนึ่ง นั่นไม่เบียดเบียนตนใจ ไม่เบียดเราใจ

ถ้าเราคิดเราไม่พอใจ เราเบียดเบียนเราละ แล้วความคิด คิดจะทำลายเขา คิดทำลายเขา ถ้าคิดทำลายเขามันก็เป็นเรื่องโลก เรื่องของสามัญสำนึก เรื่องของการสื่อสาร เรื่องของ...แต่ถ้าเราคิดของเราขึ้นมา ระหว่างจิตกับความคิด มันเป็นสิ่งที่เราเห็น สิ่งที่เรากระทำ สิ่งที่เราแก้ไขเรื่องของกิเลส

พระสารีบุตรฟังธรรมบรรลุลุทธิธรรมเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาที่เขาศิขณภูฏ สิ่งนี้มันเป็นจริง พระสารีบุตรไม่ได้พิจารณากาย พิจารณาธรรมารมณ์ พระโมคคัลลานะพิจารณากาย พระโมคคัลลานะง่วงเหงาหาวนอน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเหยียดไปคู่ ถ้ามันง่วงเหงาหาวนอน เรานั่งสมาธิไป นั่งสมาธิโง่งงง ให้ดูดาว ให้เอนน้ำลูบหน้า ให้ตริ๊กในธรรม ถ้าง่วงนอนน้กนอน

ชนะนอนก่อน พอนอนแล้วพักผ่อนแล้วค่อยขึ้นมาภาวนาใหม่ เพราะอะไร เพราะมันต้องใช้พื้นฐานของจิต พื้นฐานของสมาธิ เพื่อแยกแยะ เพื่อใคร่ครวญสติปัญญา ๔ ให้เป็นวิปัสสนา

ทำไมพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงสอนไม่เหมือนกัน ทำไมพระอัครสาวกต่างๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไม่เหมือนกัน แล้วพอเราพุทธพจน์ พุทธพจน์ อ่างพุทธพจน์โดยมีประตูเดียว โดยใช้ทางนี้ทางเดียว จะให้มันเป็นไปอย่างนั้น เห็นไหม นี่มันหลงฝูงนะ หลงฝูงคือ หลงตามกิเลส

กิเลสคืออะไร กิเลสคือ ความพอใจ กิเลสคือ การนอนเนื่อง มันอยู่ในหัวใจ ถ้ากิเลสมันนอนเนื่องในหัวใจ หัวหน้าคิดสิ่งใดวางรูปแบบสิ่งใดแล้วจะทำหลักตายตัวไปอย่างนั้น มันเป็นไปไม่ได้หรอกๆ สิ่งที่จะเป็นไปได้นี้ภาคปฏิบัติต้องเป็นไปอย่างนี้ นี่มันไม่ใช่ภาคปริยัตินะ

ถ้าภาคปริยัติการศึกษาในปริยัติต้องเป็นอย่างนั้น ต้องท่องไวยากรณ์ ต้องแปลบาลีได้ ถ้าท่องบาลีได้คือ กุญแจไปไขพระไตรปิฎก ไขสังฆธรรมออกมาจากพระไตรปิฎก ไขออกมาแล้วรู้อะไร ไขออกมาคือข้อมูล คือปริยัติ แต่ถ้าเราจะทำของเรา เราจะไขกิเลสออกจากใจของเรา นี่ภาคปฏิบัติ ปริยัติมีไว้เป็นแค่พื้นฐานให้ปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติไปแล้ว กาลามสูตร

ไม่ให้เชื่อแม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ไม่ให้เชื่อแม้เป็นอาจารย์เรา

ไม่ให้เชื่อพระไตรปิฎก

ไม่ให้เชื่อว่าสิ่งที่มันเทียบเคียงกันได้

ไม่ให้เชื่อ...ถ้ามันเชื่อ เชื่อคืออะไร ความศรัทธา ความเชื่อไม่ใช่ตัวจิต ความเชื่อแก้กิเลสไม่ได้ ความจริงต่างหาก ความจริงแก้กิเลสได้ แล้วความจริงมันอยู่ไหน ความจริงที่จิตมันสงบเข้ามามันอยู่ไหน มันไม่มีความจริงเลย ในเมื่อความจริง มันหลงทางแล้ว หลงทางเพราะอะไร หลงทางเพราะกิเลสมันบิดเบือน กิเลสของเรามันบิดเบือนความรู้ของเรา เป็นพุทธพจน์ กอดไว้เลย กอดพุทธพจน์ไว้ วางไว้ก่อนมันเป็นปริยัติ แล้วปฏิบัติ ปฏิบัติ

คูตี ถ้าเราเอาแบบแปลนการสร้างบ้านมา เขาเป็นบ้านตัวอย่าง สวยงามมากเลย แล้วเราจะให้มันเป็นอย่างนั้นเลยได้ไหม ไม่ได้เลย มันจะมาเป็นหิน เป็นทราย เป็นปูน เป็นไม้ เป็นเหล็ก แล้วเราต้องมาก่อร่างสร้างขึ้นมา แล้วพอเสร็จแล้วต้องทาสีมันถึงจะเป็นบ้านอย่างนั้น

นี่ก็เหมือนกันในการปฏิบัติ พื้นฐานอยู่ไหน สิ่งที่เป็นอิฐ หิน ทราย ปูนอยู่ไหน สติอยู่ไหน สมาธิอยู่ไหน ปัญญาอยู่ไหน งานชอบเพียรชอบมันอยู่ไหน ไม่มีสักชิ้นหนึ่งเลย สิ่งที่ไม่มีสักชิ้นแล้วก็วาดภาพกัน นั่นมันบ้านตัวอย่างขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บ้านตัวอย่างเป็นอย่างนั้น บ้านตัวอย่างในพุทธพจน์นะมันบ้านตัวอย่าง แล้วบ้านของเราละ จะยกอย่างนั้นมา ยกบ้านสำเร็จรูปไม่มีใช้ใหม่ ในปัจจุบันวิทยาศาสตร์เจริญนะ มี นวัตกรรมเอามาประกอบได้ นวัตกรรมมันต้องประกอบขึ้นมา

แต่สิ่งที่เป็นความเป็นจริงมันต้องก่อร่างสร้างขึ้นมา การก่อร่างสร้างขึ้นมา อย่าหลงทาง แกะหลงฝูงนะมันไม่เชื่อ มันจะหลงออกไปจากสังขารความจริง หลงออกไปจากสัจจะความจริงเลย หลงไปทางไสยศาสตร์ เป็นไสยศาสตร์ไม่ใช่พุทธศาสตร์ ในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันก็ไม่เข้าหลักการตามความเป็นจริง

ถ้าหลักความเป็นจริง เราต้องปฏิบัตินะ คนจะมีปัญญามากน้อยแค่ไหน ต้องทำตัวเหมือนคนโง่ที่สุด พุทโธ พุทโธ พุทโธนะโง่ที่สุดเลย แต่ถ้าจะมีปัญญาก็ต้องเป็นปัญญาอบรมสมาธิ เพราะปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในศาสนาของเรา ปัญญาคือการรอบรู้ในกองสังขาร

แต่ถ้าเป็นปัญญาของโลก ปัญญาคือ ข้อมูล ปัญญาคือ สิ่งที่เราค้นคว้า สิ่งที่เราวิจัย มันยังส่งกระแสออกเพราะอะไร เพราะพลังงานมันส่งกระแสออกไป ปัญญามันคิดไม่หยุด คิดจนทุกข์ คิดจนเครียด คิดจนไม่รู้ จนนอนไม่ได้ นอนไม่หลับ คิดจนหัวแทบระเบิด คิดจนบ้าบอคอแตก

แต่ถ้าเป็นปัญญาของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปัญญารอบรู้ในกองสังขาร ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญารอบรู้ความคิดใจ สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง เวลาใครพิจารณาจิตเรานี้มีรูปคือ ความรู้สึก ความรู้สึกเป็นอารมณ์ ความรู้สึกนั้นมันจะมีเวทนา เพราะเรามีเวทนา เราจึงแบ่งคำว่าดีหรือชั่ว มันต้องมีสัญญา ถ้าไม่มีสัญญาเราจะคิดไม่ได้เลย สัญญาคือ ข้อมูล แล้วพอมีสัญญาขึ้นมาสังขารมันต้องสืบต่อ ความคิดสืบต่อ

นี่ไง สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่งอันนี้ ถ้าเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาในศาสนาพุทธมันเป็นศาสตร์ปัญญารอบรู้ในกองสังขาร คือปัญญามันครอบคลุมความคิด ปัญญารอบรู้ความคิด ให้ความคิดมันหยุดได้ ให้ความคิดว่ามันมีเหตุมีผล คิดมาจากอะไร คิดซ้ำคิดซาก คิดแล้วทุกข์แก่ไหน ความคิดนี้มันให้โทษกับเราขนาดไหน รอบรู้ในความคิด พอมันปล่อยความคิดขึ้นมา นี่ไง ถ้ามันปล่อยความคิด

นี่ไงปัญญาในศาสนาพุทธ ปัญญารอบรู้ในกองสังขาร ไม่ใช่ปัญญาที่เป็นวิชาชีพ ไม่ใช่ปัญญาที่เราหาอยู่หากินกันนั้น ปัญญา ถ้ายิ่งฉลาดมาก ฉลาดโดยกิเลส ฉลาดแกมโกงใจ มันฉลาดมันโกง โกงตัวเอง โกงว่ารู้ นี่พุทธพจน์ พุทธพจน์มันจำมา มันท่องมา มัน...สิ่งนั้นมา แล้วความจริงของเรา สมาธิเป็นอย่างไร สมาธิก็ไม่รู้ ปัญญาก็ไม่รู้ สรรพสิ่งใดๆ ไม่เคยมีเลย แต่สำเร็จรูปมาเป็นบ้านสำเร็จรูปมา เป็นสิ่งที่รูปแบบครอบงำมา มันเป็นความจริงของเราไหม มันไม่เป็นความจริงหรอก เพราะอะไร เพราะสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่สมบัติของเรา

ถ้าเป็นสมบัติของเรา เป็นสมบัติของเรานะ มันจะรู้จักเรา ต้อง! ต้อง! ต้อง! ต้องเป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนั้นเป็นอย่างไร เป็นอย่างนั้นก็เป็นที่ว่าเรามีจุดยืนของเราไง เรามีจุดยืนของเรา เรามีความมั่นใจของเรา เรามีความมั่นใจของเรานะ ในการทำความเพียร มันลงกรรม ถ้าใจมันลง ใจมันมั่นคงแล้วมันลงกรรม

ความเพียรชอบ ความเพียรที่เราไม่ลงกัน ความเพียรที่เราสักแต่ว่าทำกัน มันเดินเหมือนสุนัขนะ สุนัขมันวิ่งไปวิ่งมาทั้งวันเลย มันวิ่งหาเศษตรงข้ามของมัน นี่ก็เหมือนกันเดินไปเดินมา เพราะใจมันไม่ลงกรรม ถ้าใจมันลงกรรม สติมันพร้อม สติมันพร้อม การก้าวเดินไปของเรา

คูสิ คูพระนาคิตะ พระนาคิตะเป็นผู้อุปฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อนพระอานนท์ แล้วไปเดินจงกรมอยู่ในป่า พอดีบังเอิญเขามีงานมหรสพ ชาวบ้านเขาไปเที่ยวงานกัน เขาก็ร้องรำขับทำเพลงกันไป พระนาคิตะเดินจงกรมอยู่

โอ้เราเป็นคนทุกข์คนยาก คูสิ คฤหัสถ์เขามีความสุข เขายังมีความรื่นเริงของเขา เขามีมหรสพสมโภช เขาไปดมมหรสพสมโภชของเขา ด้วยความวิตกวิจารณ์ในหัวใจ ทุกข์มาก ทุกข์มาก เพราะอะไร เพราะกิเลสมันครอบงำ ทุกข์มากเพราะว่า นี่ไง หลงจากทาง หลงออกจากสังขาร ทเวตามายับยั้งกลางอากาศเลย เหาะมากลางอากาศยับยั้งกลางอากาศเลย แล้วเปล่งเสียงกังวานลงมา

“นาคิตะ! สิ่งที่เขาไปเที่ยวไปมีความสุขความเจริญเปลิดเปลินนั้น ใอันมันอยู่ในวิญญะ มันหลงทางอยู่ เห็นไหม มันหลงอยู่ในวิญญะ หลงอยู่ในมหรสพสมโภช”

คูลี คูเราไปเห็นอบายมุข สิ่งที่เป็นอบายมุข-อบายภูมิ นี่ไง มหรสพสมโภชเป็นอบายมุข ทั้งนั้น อบายมุขทำให้เราตกลงสู่อบายภูมิ เขายังตกอยู่ในอบายอยู่เลย แต่เพราะเราคิดของเราเอง เราคิดวิตกน้อยออกน้อยใจ พอเทวดามาขยับยังกลางอากาศ เตือนสติขึ้นมา เดินจงกรมแล้วมันน้อย ออกน้อยใจ มันเดินไปคิดแต่เรื่องคนอื่น คิดแต่เรื่องข้างนอก แต่พอเทวดามาขยับยังกลางอากาศแล้ว เตือนมา

ความเพียรชอบ ความเพียรชอบแล้วเดินจงกรมไป มันย้อนกลับเข้ามาในหัวใจ ย้อนมาหา เหตุหาผลไง คูลี เขาไปสนุกเปลิดเปลินกัน แต่มันเปลิดเปลินในวิญญะ เปลิดเปลินเพราะเหมือน แกะมันหลงทาง มันเดินไปนะ มันจะมีกินมีใช้ มันจะไปโดนเสือกอบเมื่อไหร่ก็ไม่รู้ แกะมันหลง ทางออกไป มันหลงฝูงออกไป

เราเดินจงกรมอยู่ ไม่หลงทางออกไป ด้วยศักยภาพไม่หลงทางออกไปด้วยกายของมนุษย์ แล้วก็ไม่หลงทางในหัวใจด้วย ถ้าไม่หลงทางในหัวใจ ศรัทธาปฏิบัติกัน มาวัดมาวาแต่ให้กิเลสมัน ครอบงำ สักแต่ว่าทำ หลงจากข้างนอกเข้ามาอยู่ในศาสนา มาเป็นนักบวช มาเป็นพระเป็นเจ้ามา ต่อสู้กับกิเลส แต่เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไปก็ให้กิเลสมันหลอก ให้กิเลสมันเหยียบหัว ให้กิเลส มันสักแต่ว่าทำ

หลงข้างนอกก็หลงอันหนึ่ง หลงข้างในก็หลงอีกอันหนึ่ง หลงข้างในนะหลงตัวเอง หลง กิเลสของตัวเอง หลงข้างนอกหลงกระแสนสังคม สังคมมันเป็นไป ต้องมีศักยภาพ พระต้องมีบริษัท บริวาร ใอันมันลิเก มันอยู่กันแบบโลกๆ มันอยู่ด้วยการแบบด้วยการคลุกคลี

แต่ถ้าเราเป็นพระ เราเป็นศากยบุตรพุทธชิโนรส ให้ไปแบบหน่อแรด ใให้อยู่แบบไม่คลุก คลีกัน ต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างดูใจของตัวเอง ต่างคนต่างค้นคว้า ต่างคนต่างชำระกิเลส นี่ไง สัจจะ มันเป็นอย่างนี้ ไม่หลงออกไป ถ้าไม่หลงออกไป ย้อนกลับเข้ามาพิจารณาเข้ามา ย้อนกลับเข้ามาๆ มันจะเป็นสัจจะความจริงเข้ามาในหัวใจของเรา ถ้าสัจจะความจริงเข้ามา นี่สัจธรรม! สัจธรรมนี้ ไม่เป็นของใคร สัจธรรมนี้มันเป็นของผู้ประพฤติปฏิบัตินะ สัจธรรมนี้มันเกิดขึ้นมาบนที่ไหน? บนฐานนะ บนภพ บนภวาสวะ บนจิต บนฐานที่ตั้ง

นี่ไง สมาธิเพราะมีฐานมีที่ตั้ง มีฐานการทำงาน งานที่ไหน เพราะนี่มันตัวตายตัวเกิด สวรรค์
 ในอกนรกในใจมันอยู่ที่ไหน รู้ได้อย่างไร อะไรเป็นสวรรค์ อะไรเป็นนรก แล้วนรกสวรรค์มันอยู่ที่
 ที่ไหน มันเหยียบย่ำหัวใจอย่างไร เวลามันหมุนเข้าไปนะ ปัญญาหมุนเข้าไป มันไปถอดไปถอน
 เพราะอะไร เพราะใจนี่มันโง่ มันถึงว่าสรรพสิ่งนี้เป็นของเรา ร่างกายนี้เป็นของเรา ความคิดนี้เป็น
 ของเรา ถ้าความคิดเป็นของเรา ทำไมไม่คิดแต่เรื่องดีๆ ทำไมไม่คิดให้แต่ตัวเองมีความสุข ทำไม
 ความคิดเป็นของเรา ทำไมความคิดมันคิดให้เราทุกข์เรายาก ความคิดทำไมมันเหยียบย่ำเราขนาดนี้

นี่ไง สิ่งนี้มันเป็นภพ มันเป็นสมมุติ เราเป็นมนุษย์ มนุษย์มีธาตุ ๔ และขันธ ๕ โดยสามัญ
 สำนึกของมนุษย์ มันมีร่างกายบีบคั้นมา มีขันธ ๕ ขันธ ๕ คือ สิ่งที่สื่อความหมายภาษา แล้วแต่
 สมมุติภาษาว่าภาษาอะไร ก็ว่ากันไป แล้วก็มันค้นหาความทะยานอยาก นี่ไง ทุกข์ สมุทัย นิโรธ
 มรรค ถ้ามันย้อนกลับเข้ามา ชีวิตมันมีความเห็นของมันเข้ามา ใจมันเห็นของมันตามสัจจะความ
 จริง

ความคิดไม่ใช่ใจ ความคิดเป็นความคิด พลังงานเป็นพลังงาน แล้วถ้ามันจับต้องได้ จิต
 เห็นจิต ถ้าพิจารณาภายในมา อย่างพระโมคคัลลานะพิจารณาภายในเพราะอะไร เพราะโดยสามัญ
 สำนึกนะ กามฉันท์ กามฉันท์คือความพอใจ ถ้ามีความพอใจมันจะมีกามราคะ แต่ในปุถุชนมันเป็น
 กามราคะไม่ใช่กามฉันท์เพราะมันไม่รู้ตัวอะไรเลย ความคิดมันเร็วมาก ความคิดโดยสามัญสำนึก
 มันเร็ว สิ่งที่มีมันมีอยู่แล้วมันเร็ว มันเป็นธรรมชาติอย่างนี้ ธรรมชาติมันมีอยู่แต่ไม่มีใครเคยมีสัง
 ธรรม เคยมีมรรคญาณ

ที่ว่าอริยสัง อริยสังเป็นของใคร สมาธิเป็นของใคร ปัญญาเป็นของใคร มันเป็นของบุคคล
 ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ มันเป็นธรรมะส่วนตัว ธรรมะที่เกิดจากเรา เราจะเข้าครัวของเรา เราจะ
 ทำอาหารของเรา มันต้องเป็นครัว เป็นมีด เป็นสมบัติของเราทั้งหมด เราถึงทำอาหารให้เรากินได้
 นี่ก็เหมือนกัน มันจะเป็นปัญญาขึ้นมา มันต้องเป็นปัญญาในปัจจุบันธรรม เป็นปัญญาของเรา

พุทธพจน์ๆ มันเป็นอดีต-อนาคต ไปจำเขามา สิ่งที่เป็นอนาคตนะ ยืมมา เราภูหนี้ยืมสินมา
 ทำธุรกิจทางโลกยังทำได้นะ ภูหนี้ยืมสินมาเราก็ใช้ดอกเบี้ยเขา ถึงเวลาเราก็คืนเขาไปใช้ใหม่ สิ่ง
 เกิดขึ้นมาก็เป็นของเรา แต่สิ่งที่ประพฤติปฏิบัติมันจะเป็นของเราทั้งหมดเพราะอะไร เพราะสมาธิ
 ไม่มีขาย สติไม่มีขาย สรรพสิ่งไม่มีขาย ครูบาอาจารย์ทำให้ไม่ได้ทั้งสิ้น ครูบาอาจารย์เป็นคนชี้
 ทาง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคนที่ชี้ทาง แล้วเราเป็นคนประพฤติปฏิบัติ

ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา สมาธิก็เป็นสมาธิของเรา สติก็เป็นของเรา ทุกอย่างก็เป็นของเรา แล้วมันเกิดที่ไหน? มันเกิดที่ใจ ใจมันอยู่ที่ไหน มันจะเกิดที่ใจ แต่ก็ไม่รู้จักใจ ไม่รู้จักสถานที่เกิดแล้วยังบอกว่าต้องเกิดดับนะ คุณความเกิดความดับต้องคู่ด้วยปัญญาเนะ มันเกิดมันดับ มันเป็นเงา

สิ่งที่เราเห็นการเกิดการดับมันเป็นเงาทั้งหมด มันเป็นเงาของโลก คนถ้าอยู่กลางแดดมันจะมีเงา นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อมันมีจิตมันก็มีความคิด แล้วความคิด สิ่งที่เป็นความคิดมันเป็นอาการของใจไม่ใช่ตัวใจ แล้วเกิดดับๆ เกิดดับแค่นี้หรือ เกิดดับแค่ความคิดหรือ เกิดดับก็กดไว้ชักลั่นหายใจมันก็ดับ กลั่นหายใจไว้ ความคิดไม่มีหรือ

เวลาทุกชั้กลั่นหายใจไว้ ความคิดคิดไม่ได้หรือ แล้วมันอยู่ได้ไหม มันเป็นไปไม่ได้ มันไม่เป็นความจริง แต่ถ้าเป็นความจริงนะ เราถึงต้องมีครูมีอาจารย์ ถ้าไม่มีครูมีอาจารย์เราก็ต้องค้นคว้าของเราเอง ลองผิทดลองดูไปนะ ครูบาอาจารย์ของเราเนะ ถ้าอย่างเช่นหลวงปู่มั่น ท่านเริ่มประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ท่านทำความสงบของใจเข้ามา แล้วเวลาเข้าไปรื้อค้นเพราะอะไร เพราะมันบังไว้ด้วยบารมี

บารมีหลวงปู่มั่นท่านบอกว่าเล่าสืบต่อกันมาว่า ท่านปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ ท่านปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าเหมือนกัน พอปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้ามันมีเขาวนัปัญญา สิ่งที่มีเขาวนัปัญญามันทำเข้าไป เหมือนเรา ถ้าเราพิจารณาของเราเข้าไป เราไปเห็นอะไรก็แล้วแต่เรา เราก็คือเป็นผลงานของเรา

แต่หลวงปู่มั่นท่านพิจารณาเข้าไปๆ พิจารณาเข้าไปแล้ว มันทะลุไปไม่ได้ มันไปถึงที่สุดแล้วมันไปตัน มันเป็นเพราะเหตุใด ย้อนกลับมาดูใจของตัวเอง ทำความสงบของเราเข้ามาในหัวใจ แล้วไปลาสิ่งที่เราปรารถนาไว้ เราสร้างไว้ เหมือนมันอภัสสยธรรมกับสมบัติเดิม ไปถึงว่ามันจะถอนๆ ไปหาสิ่งนั้นบ๊ีบแล้วกลับมาพิจารณาภายใน พอกลับมาพิจารณาภายในผลต่างกันแล้วผลต่างกันเพราะเราพิจารณาขณะที่เป็นพระโพธิสัตว์ เวลาเป็นพระโพธิสัตว์ต่างๆ เวลาจิตมันสงบเข้ามาทำสมาธิได้ง่าย ทำต่างๆ ได้ มันสร้างสมบุญญาธิการเพราะรื้อสัตว์ขันธ์สัตว์ใจ

คุณองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสิ เป็นกระต่าย เป็นนายพราน เป็นกวาง เป็นหัวหน้า สัตว์ รื้อสัตว์ขันธ์สัตว์พยายามจะเป็นหัวหน้า แล้วพยายามจะอำนวยความสะดวกคือสร้างบารมี แต่ละภพแต่ละชาติๆ ขึ้นไป สิ่งที่เราสร้างสมไว้เนี่ยมันจะพัฒนากลับเข้ามาที่ใจ เหมือนสมัยปัจจุบันที่เขา

ทำพันธกรรม พันธุ์พืชเขาคดแฉ่ง เขาพยายามทำควาเพื่อพัฒนาพันธุ์พืชให้มันทนกับเชื้อโรค ทนกับแดด ทนกับน้ำเพื่อให้ได้ผลตอบแทนมาก

ใจก็เหมือนกัน ทำบุญกุศลที่เป็นหัวหน้าๆ มันพัฒนาใจ เราสะสมที่เราทำบุญกุศลกันอยู่นี้ มันพัฒนาที่นี้ ถ้าใจพัฒนาที่นี้มันมีเขาวนมีปัญญา มันมีสิ่งที่ว่าเวลาอะไรเกิดขึ้นมา เราวินิจฉัยของเราโดยที่ไม่ไปตามกระแส หลวงปู่มันสิ่งนี้ท่านสะสมไว้มาก เพราะว่าสะสมไว้มากถึงเวลาไม่มีครูอาจารย์นะ หลวงปู่มัน หลวงปู่เสาร์ท่านรื้อค้นกันเอง ทั้งรื้อค้นขึ้นมาด้วยพระกรรมวินัยมีอยู่ พระไตรปิฎกมี ศึกษากันค้นคว้ากัน สงสัยสิ่งใดก็มาถาม มาศึกษาที่วัดบรมนิวาส มาศึกษา ศึกษาขนาดไหน ศึกษาและก็ทดสอบ ทดสอบในหัวใจว่ามันเป็นความจริงไหม มันเป็นอย่างที่สัจจะตามความจริงไหม

เราจะบอกว่า เรามีครูอาจารย์ที่ท่านสละที่ท่านมีพื้นฐาน แล้วอย่างพวกเราใครเชื่อมั่นว่าตัวเองใครมีพื้นฐานอะไรมาบ้าง แต่ที่ทำตามที่ครูบาอาจารย์ท่านวางไว้ เรายังยังจับพลัดจับผลู จับผิดจับถูกกันอยู่นี้ไง แล้วเวลาปฏิบัติไปนะ

เวลามาวัด เหมือนกับเขาคัดเลือกทหารหรือ เลือกใบคำใบแดง ประเภทหนึ่งประเภทสอง อย่างนั้นใช่ไหม ไม่ใช่เลย! มาวัดทุกคนต้องวัดใจ มาวัดทุกคนต้องพัฒนาใจของตัวเองขึ้นมาเอง แล้วการวัดใจการพัฒนาของใจขึ้นมา ถ้ามันยังมีความสดชื่นอยู่ มันยังศรัทธาอยู่ ทำอะไรก็ได้ แล้วศรัทธามันจะคงที่ไหม ศรัทธามันก็เสื่อมถอย เวลามันเสื่อมถอยขึ้นมาเราก็เริ่มลังเล เริ่มไม่แน่ใจ นี้แค่เปลือกๆ นะ แล้วเวลาจิตมันสงบเข้ามา มันจะมีเหตุมีผลของมัน มันจะรู้โน่นรู้นี้ จะรู้สิ่งต่างๆ

ความรู้เหมือนอาหาร รสอาหารกับอาหารที่เรากิน เรากินอาหารกันจริงๆ ก็เพื่อดำรงชีวิต ใช่ไหม เพื่อต้องการธาตุของสารอาหาร เพื่อให้ร่างกายดำรงชีวิตเท่านั้นนะ แต่เราก็ไปติดในรสของมัน เวลาจิตมันสงบขึ้นมา บางคนก็ไปรู้โน่นรู้นี้ มันก็มีรสชาติ มีรสชาติก็ไปติดมันอีก กินอาหารต้องกินอาหารอร่อย กินอาหารต้องกินอาหารดีๆ อาหารดีๆ ที่ไม่มีคุณค่าเลย อาหารที่ไม่อร่อยเลยแต่มีคุณค่า

สมาธิก็เหมือนกัน สมาธิ..เวลาจิตสงบเฉยๆ จิตสงบมันสงบเข้าไปเรื่อยๆ อาหารที่ไม่มีคุณค่าแต่ไม่มีรสชาติ รสชาติรสจืดสนิทใจ รสน้ำฝน น้ำที่สะอาด น้ำที่มีรสมีชาติที่เอร็ดอร่อยขึ้นมา มันเป็นโทษต่อร่างกายทั้งนั้น อย่างเช่น สุราต่างๆ เขาขวดหนึ่งเป็นแสนเป็นล้านนะ กินเข้าไปๆ ทำไม กินเข้าไปให้มันเข้าไปทำลายตับ แต่น้ำฝนไม่ต้องเสียสตางค์เลย สิ่งที่มีมันจะเป็นไป

ประสบการณ์ของจิต มันจะมีประสบการณ์เข้าไป แล้วประสบการณ์เข้าไปแต่ละจิตมันไม่เหมือนกัน

นี่ไง ครูบาอาจารย์ท่านผ่านอย่างนี้มา ท่านเข้าใจสภาวะของจิตแต่ละดวงที่มันจะพัฒนาของมัน มันเป็นข้อเท็จจริง เราไม่หลงไปกับมัน อะไรเกิดขึ้นมาพิสูจน์ตามข้อเท็จจริง ตามข้อเท็จจริงเพราะอะไร เพราะเป็นจริตนิสัย เป็นเพราะเราทำมา ใจของแต่ละบุคคลสร้างบุญสร้างกรรมมาแตกต่างกัน

การเกิดและการตายไม่มีต้นไม่มีปลาย ไม่รู้ว่าชาติใดได้ทำกรรมสิ่งใดไว้ ถึงเวลามันให้ผลก็ต้องยอมรับ ยอมรับไม่ใช่ยอมรับแบบยอมจำนนนะ ยอมรับว่านี่คือ ผลกรรม นี่คือ วิบาก แล้วเราจะแก้ไขมันไป ไม่ใช่ยอมรับผิยอมจำนน ไม่ยอมจำนนเพราะยังมีชีวิต เพราะยังมีโอกาส เพราะจะเอาตัวรอดให้ได้ ถ้ามันมีสิ่งใดสิ่งที่ดีเกิดขึ้นมา

คูสิเวลาประพฤติกปฏิบัติ บางที่มันจะสงบได้ง่าย บางคนปัญญามันจะเกิดขึ้นดี บางคนเราจะไปเจอเพื่อนที่ดี เอ๊ะ... ไปถึงวัดแล้วเจอสิ่งที่ดี พอไปอีกรอบหนึ่งโอ้โฮ...ทำไมมันมีแต่คนขัดแย้งนี้กรรมของคน วิบากของคนมันไม่เหมือนกันนะ

สิ่งที่เป็นสัปปายะ หมู่คณะเป็นสัปปายะ อาจารย์เป็นสัปปายะ อาหารเป็นสัปปายะ สถานที่เป็นสัปปายะ สิ่งที่เป็นสัปปายะ คุณันไม้ชี ต้นไม้มันอยู่คงที่ไซ้ไหม ต้นไม้มันเจริญเติบโตทุกวัน มันผลัดใบทุกปี มันเปลี่ยนแปลงของมันตลอดไป แต่เราเห็นอยู่คุ้นเคยกับมัน ต้นไม้ต้นเก่า ต้นไม้ไม่เห็นโตเลย แต่ต้นไม้โตตลอด สังคมก็เหมือนกัน มนุษย์ก็เหมือนกัน สรรพสิ่งก็เหมือนกัน ใจเราก็คือเหมือนกัน ใจเราเดี๋ยวดี เดี่ยวเลว ใจเราเดี๋ยวพัฒนา เราถึงต้องดูแล้วพิจารณาของเรา

ถ้าเราพิจารณาของเรา ให้มันอยู่ในร่องในรอย อย่าให้มันหลงออกไปนอกกลุ่มนอกรทาง แล้วมีครูมีอาจารย์ให้เ้าร่องเ้ารอยเป็น..

หลวงตาท่านบอกว่า “พระธรรมวินัยเหมือนปูนป้ายหมายทางไว้” เป็นการบอกหนทางในเครื่องดำเนินของพวกเรา พระพุทธเจ้าวางธรรมวินัย เหมือนทางเดินไปตามทาง แล้วบอกทางไว้เอาปูนป้ายไว้ มาทางนี้นะ เลี้ยวซ้ายเลี้ยวขวาไปเรื่อย แล้วเราเดินตามนั้นไหม ถ้าเราเดินตามนั้นเราไม่หลงทาง ไม่หลงออกนอกกลุ่มนอกรทาง แต่เราต้องทำจริงของเราขึ้นมา ไม่ใช่ว่าจะต้องไปยึดอย่างที่เขาว่า อย่างว่าเขาว่ามันเป็นเขาว่า คำว่า “เขาว่า” เขาไม่รู้หรอก

แต่ถ้ารู้จริงนะ คนที่รู้จริงไม่ต้องเขาวา ปฏิบัติมา คุณิ เวลาปฏิบัติขึ้นไป เห็นไหม มันจะมีความโต้แย้ง มันจะมีเหตุมีผล มีเหตุมีผลของมัน คุณิ เวลาพิจารณาไป ขณะที่เริ่มต้นปฏิบัติ กิเลส มันจะขวางไปตลอด การปฏิบัติมันจะทุกข์ยากไปตลอด แล้วพอปฏิบัติไปๆ กิเลสมันฉลาดมาก เวลาปฏิบัติไป มันบังเงา บังเงาเลยนะ สร้างภาพเลย สมาธิเป็นอย่างนั้น มรรคผลเป็นอย่างนั้น สิ่งต่างๆ เป็นอย่างนั้น ไม่ใช่ความจริงอีกแล้ว อตตกิลมณานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค เวลาพิจารณาไป สิ่งที่คุณิเห็นมันเป็นกิเลสฝ่ายตรงข้ามไง ตกขอบทางซ้ายตกขอบทางขวา ซ้ายตกขอบขวาตกขอบ ผิดหมดเลย

แต่เวลาประพฤติกิเลสปฏิบัติขึ้นไป ถ้ามันจะเป็นขวาทก จากซ้ายตกขอบ กว่าที่จะออกประพฤติกิเลสปฏิบัติกัน กว่าเข็นออกมา โอ๊ย...ไม่กล้าไม่กระทำ นี่ซ้ายตกขอบเลย พอปฏิบัติไปดันเป็นขวาทก ขอบไปอีก กิเลสทั้งสองฝ่ายเห็นไหม แต่เวลาทำขึ้นมาเราตั้งใจของเรา อันนี้มันเป็นแต่ละบุคคล มันเป็นเหมือนเด็ก เด็กบางคนถนัดซ้าย เขียนหนังสือถนัดซ้าย บางคนถนัดขวา ทำไมเด็กมันถนัดซ้ายล่ะ เด็กถนัดซ้ายก็ถนัดซ้ายเป็นอะไรไป

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตนิสัยเป็นอย่างไรให้ทำอย่างนั้น ถ้าทำอย่างนั้นแล้วมันตรงกับจิต ถ้าไม่ตรงกับจิตนะ ทำแล้วทำเล่าๆ มันจืดจืด เวลาปฏิบัติไปมันจืดจืด มันไม่กระตุ้น ไม่มีความคึกคะนอง ไม่มีความคึกไม่มีความอาจหาญ แต่เวลาถ้ามันถูกกิเลสเรานะ ถูกกิเลส กิเลสว่าเป็นสิ่งนี้ไม่ดี กิเลสเป็นมรรคได้นะ อยากในเหตุไฉน อยากสร้างคุณงามความดี ทำคุณงามความดีไม่ใช่ความอยากหรือ มันก็เป็นความอยากเหมือนกัน อยากทำดีมันผิดตรงไหน อยากทำความดีก็เพียรชอบใจ แต่ถ้าอยากในทางที่ผิดซึ่ อยากจะทำลายเขา อยากจะทำลายตัวเอง ทำผิดศีลผิดธรรม

มนุษย์ต่างจากสัตว์เพราะมีศีลมีธรรมนะ มนุษย์ต่างจากสัตว์แล้วมนุษย์ต่างจากมนุษย์ตรงไหน คุณิ มนุษย์ คุณิครูบาอาจารย์เรา ตั้งแต่เป็นพระอรหันต์ลงมา ดูความนิ่งอยู่...มนุษย์เหมือนกัน นี่ไง คุณิ พระพุทธเจ้าก็มนุษย์เหมือนกัน เวลาเขามาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มนุษย์ทั้งนั้น

แล้วมนุษย์ต่างจากสัตว์อย่างไร

มนุษย์ต่างจากมนุษย์อย่างไร

พระโสดาบัน พระสกิทาคา ต่างกันอย่างไร

พระสัททาคา พระอนาคา ต่างกันอย่างไร

แล้วพระอนาคา พระอรหันต์ ต่างกันอย่างไร

มันต่างกันตรงไหนมนุษย์เหมือนกัน พระเหมือนกัน ทำไมวุฒิภาวะของใจไม่เหมือนกัน มันไม่เหมือนกันเพราะอะไร มันไม่เหมือนกันก็เพราะมันมีความรู้จริง มันมีสังขธรรม สังขธรรมตัวนี้ทำให้ใจแตกต่าง ใจแตกต่างเพราะพระโศคาบันพิจารณากาย สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สัตถัพตปรามาส พิจารณาให้รู้จริง ให้รู้จริงตามความเห็นของใจ ตัวภพตัวใจ ตัวใจเป็นตัวภพ แล้วตัวใจเข้าไปถึงตัวฐาน ตัวฐานมันออกทำงาน ตัวจิตออกทำงาน ตัวจิตออกทำงานอย่างไร ตัวจิตออกไปเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม

จิตที่มันอยู่กับกายมันไม่เห็นกายหรือ? ไม่เห็น! เวลาทำสมาธิเข้าไป เวลาจิตมันสงบเข้าไป อธิปนาสมาธิ จิตมันหดตัวเข้ามา มันปล่อยหมด..สักแต่ว่า แคสมาธินี้มันปล่อยกายได้ แต่มันปล่อยกายโดยหลักของสมณะ มันปล่อยโดยสมาธิใจ จิตมันปล่อยสมาธิ คุณสิ มหายานเวลาเขาถอดจิต เขาบอกว่า

“เหมือนกล้วยเลย ปลอกเปลือกกล้วยกับกล้วยมันไม่ใช่อันเดียวกัน กายกับจิตนี้มันไม่ใช่อันเดียวกัน แต่ไม่ใช่อันเดียวกันด้วยสมาธิ” ด้วยความเห็นของเขา

แต่ถ้าเป็นความเห็นของเขา นี่คืออาจารย์สอนเขาสอนกันอย่างไรไง สังขธรรมที่เขาสอนกัน เขาสอนกันด้วยสมณะ

แต่ในเถรวาท ในของครูบาอาจารย์เรา ท่านบอกพอจิตสงบแล้วไม่ใช่ถอดจิต จิตสงบแล้ว เวลาเข้าสมาธิมันถึงกับปล่อยกายได้ ปล่อยกายได้ ฉะนั้นกายกับใจถึงไม่ใช่อันเดียวกัน แต่มันอาศัยกัน เห็นไหม ดูซิ เวลาอย่างสมองทางวิทยาศาสตร์บอกว่า เวลาคนคิดๆ ด้วยสมอง แล้วก็ไปวิจัยสมองกัน สมองเป็นสสาร สมองเป็นเนื้อ สมองคิดเองได้อย่างไร ถ้าสมองไม่มีจิต มันต้องมีจิต มีพลังงาน

คนยังคืออยู่ มีพลังงานอยู่เกี่ยวเนื่องกับสมอง สมองนี้มันเหมือนกับกองบัญชาการ เหมือนกับหน่วยควบคุมร่างกาย สิ่งที่ควบคุมร่างกายแต่มันต้องอาศัยจิต ถ้าไม่มีจิตสมองคิดเองไม่ได้ ร่างกายก็เหมือนกัน สิ่งที่กายกับจิตที่มันอยู่ด้วยกัน มันอยู่ได้อย่างไร มันอยู่ได้เพราะอะไร

เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ เราอยู่ได้ด้วยกรรม เราถึงเกิดมาเป็นมนุษย์ มนุษย์มันก็มีธาตุ ๔ ชั้น ๕ โดยธรรมชาติของมัน แล้วมีสังโยชน์ร้อยรัดไว้

สังโยชน์นี่คืออะไร สังโยชน์นี่คือ สังกรรม สังกรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้ธรรม ธรรมตามความเป็นจริง ธรรมเหนือโลก ธรรมเหนือโลกเพราะอะไร เพราะจิตมันเข้าไปเห็น จิตมันสงบเข้ามาแล้วมีพลังงานของมันไปเห็นกาย ความรู้สึกความคิดมันอยู่ในร่างกายนี้ แล้วเอาความคิดที่จิตมันสงบถ้าพิจารณาภายในมันจะเห็นกาย เห็นกายแล้วถ้ามีสมาธิมันเป็นพื้นฐาน ใหม่ๆ ให้ภายในมันแปรสภาพเป็นวิภาคะ มันจะแปรสภาพไปต่อหน้าเรา แบบของที่มีอยู่ แบบ ฟองน้ำ อยู่ต่อหน้าเราแล้วมันแตกต่อหน้าเรา

สิ่งที่เป็นจุดเป็นต่อมขึ้นมา แล้วมันทำลายลงๆ มันมีอะไร มันไม่เห็นมีอะไรเลย มันก็ฝึก ใจๆ มันเห็นขึ้นมา ปัญญามันเกิดขึ้นมา นี่วิภาคะขยายส่วนแยกส่วน มันฝึกใจจนใจมันเห็นจริง ใจ ที่เห็นจริง กายไม่ใช่เรา เราไม่ใช่กาย กายสักแต่ว่ากาย ทุกข์ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ทุกข์ สรรพสิ่งมัน แยกออกจากกันตามสัจจะความจริง แล้วมันแยกอย่างไร สังกรรมความจริงมันแยกกายออกไป กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ แยกออกไป นี่พระโสดาบัน

พิจารณาจิต พิจารณาที่ความคิด ความคิดไม่ใช่เรา ความคิด...จิตเห็นอาการของจิต ความคิดเป็นอาการของมัน ความคิดเกิดจากพลังงาน นี่วิปัสสนา ภาวนามยปัญญา ภาวนามย ปัญญามันเห็นจากใจ ไม่ได้เห็นจากสมอง เห็นจากสมองนั่นมันเป็นเรื่องของโลก เรื่องของโลก เพราะอะไร เพราะโลกไม่รู้จักเรื่องของธรรม เห็นใหม่ นี่ใจแกะหลงฝูง มันหลงฝูงจากสังกรรม มันหลงฝูงเข้าไปอยู่ในสามัญสำนึกของโลก

สามัญสำนึกของโลก...คนมีปัญหาทำทางวิชาการได้เป็นศาสตราจารย์ ได้เป็นดอกเตอร์ สิ่งที่เป็นศาสตราจารย์ เป็นดอกเตอร์มันเป็นการทำวิจัย ทำการวิจัยจากอะไร? จากสติ จากสมอง จากการตรรกะ จากการตรรกะ แต่เวลาจิตมันสงบเข้ามา จิตเห็นอาการของจิต จิตคือพลังงานตัวนี้ เห็นความคิด ความคิดไม่ใช่จิต ความคิดเกิดจากจิต ถ้าความคิดเป็นจิตมันต้องอยู่กับเราตลอดไป ความคิดเดียวเกิดดับๆ

ถ้าจิตมันสงบเข้ามา สงบเข้ามาบ่อยครั้งเข้า ใช้ปัญญาอบรมสมาธิเข้ามาบ่อยครั้งเข้า จนมัน สงบเข้าไป มันสงบ พอมันคิด ความคิดที่มันเกิดขึ้นมา เราใช้ปัญญาไล่เข้าไป บางทีมันก็ปล่อยๆ เดี่ยวเดียวมันก็คิดอีก เดี่ยวเดียวคิดอีกเพราะอะไร เพราะจิตมันเร็วมาก แล้วมันมีแรงกระตุ้น มันมี

แรงขับ แรงขับคือกิเลส กิเลสเป็นแรงขับ มันเป็นธรรมชาติของมัน มารมันไม่ต้องการให้ใครเป็นอิสระ มันต้องการให้จิตนี้เป็นที่อยู่ของมัน

แล้วเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิบ่อยครั้งเข้าๆ มันก็เริ่มหยุด ความหยุดนี้มันจะเริ่มขยายระยะห่างมากขึ้น เราใช้ความชำนาญมากขึ้น เรายังรักษาจิตของเรา นี่ใจปัญญารอบรู้ในกองสังขาร รอบรู้แล้วทันความคิด เห็นโทษเห็นภัยตลอด เห็นโทษเห็นภัยแล้วสงบเข้ามาๆ ไล่เข้าไปๆ จนมันตั้งมั่นๆ มันจะคิด เอ๊ะ! เอ๊ะ! มันคิดไม่ได้เลย เพราะมันเห็นโทษ พอเห็นโทษจิตมันสงบขึ้นมา จิตเห็นอาการของจิต เห็นอาการของจิต เวลาจิตมันจะคิดไป คิดมาจากไหน ความคิดมันมาจากไหน? ความคิดมาจากข้อมูล

คูสิ เวลาเสียงมากระทบหู ตากระทบรูป แล้วที่ไม่มีความรู้สึกขึ้นมา ก็จิตมันไม่รับรู้ ทั้งๆ ที่อายตนะเห็นนะ เสียงมากระทบหู ได้ยินเสียง สักแต่ว่าเสียง ไม่รู้ว่าพูดว่าอะไร แต่ถ้ามีการตั้งใจ ตั้งใจคือ จิตมันรับรู้แล้ว เพราะมันตั้งใจมีสติขึ้นมา ตั้งใจ เสียงอะไร เขาว่าอะไร จิตอาการของจิต พอมันไล่เข้ามามันทันเข้ามา สิ่งของมันเสวยอารมณ์ สิ่งที่ได้รับรู้ๆ จิต แล้วเรารักษาจิต จิตเห็นอาการของจิต พอจับอาการของจิตใช้ไหม

“ถ้าเธอไม่พอใจสิ่งต่างๆ เธอต้องไม่พอใจอารมณ์ความรู้สึกของเธอด้วย”

นี่คืออารมณ์ความรู้สึกใจ อารมณ์ความคิดใจ อารมณ์ความคิดใจไม่ใช่จิต จิตเป็นจิต อารมณ์ความคิดเป็นอารมณ์ความคิด ถ้ามันจับได้ ก็เหมือนเห็นกาย พระโมคคัลลานะเห็นกายก็พิจารณากาย แต่ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติ จิตเห็นอาการของจิต จับอารมณ์ความรู้สึก จับที่เป็นวัตถุ วัตถุ ประกอบไปด้วยอะไร? วัตถุนี้ประกอบไปด้วย รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นรูปไม่ได้ ขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นความคิดไม่ได้ ความคิดจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าไม่มีขันธ์ ๕ ขันธ์ ๕ ไม่รวมตัวกันเป็นอารมณ์ความรู้สึกไม่ได้ เพราะอะไร

เพราะความรู้สึกคือ เวทนา ข้อมูลคือ สัญญา สิ่งที่คิดขึ้นมาคือ สังขาร อารมณ์ความคิดนี้คือวิญญาณ วิญญาณในขันธ์ ๕ สิ่งที่ว่าความคิดเร็วๆ ถ้าปัญญามันทัน สติมันทัน มันจับได้มันแยกได้หมดเลย ถ้ามันทันนะ ปัญญามันจะสอดเข้าไปประหว่างรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ จี้อเข้าไปตลอดก็ได้ พอจี้อเข้าไปปัญญามันจับ เพราะมันเห็นเสวยอารมณ์ใช้ไหม มันจับได้แล้ว พอมันจับได้แล้วเหมือนกับที่เราเอาจำเลยขึ้นศาล ถ้าเรารู้ว่าคนนี้เป็นขโมยเป็นคนลักของ แต่เรายังไม่ได้ตัว เขามาเราไปไต่สวนลับหลังเขา มันไม่มีประโยชน์

แต่ถ้าเราจับเขาได้แล้วเอาขึ้นศาล เพราะจับเขาได้หมายถึงว่าเห็นจิตเสวยอารมณ์ มันจับได้
นี่วิปัสสนาเกิดตรงนี้! ถ้าไม่เห็นจิตจับอาการของจิตได้มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันเป็นสมณะ
มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ให้คิดแค่ไหนมันเป็นโลกีย์ปัญญา โลกีย์ปัญญาเพราะอะไร โลกีย์
ปัญญาเพราะเกิดจากใจใจ เกิดจากภพ เกิดจากกิเลส แต่พอเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิจนมันสงบ
ขึ้นมา สงบคือ กิเลสมันสงบตัวลง ถ้ากิเลสมันสงบตัวลง มันเป็นจิตล้วนๆ เป็นสากล เป็นสมาธิ
แล้วจิตนี้มันเป็นสากลใช้ใหม่ มันไม่มีกิเลสบวกใช้ใหม่

เวลามันไปเห็นอาการมันจับได้ พอจับได้มันเป็นสังขธรรมจริงใจ มันเป็นข้อเท็จจริงใจ มัน
ไม่หลงฝูงไม่หลงออกนอกทางใจ นี้อริยสัจ นี้อสังขธรรม สังขธรรมมีอยู่ในทุกๆ คน ที่นี้มันโดน
อวิชชา โคนกิเลสค้นหาความทะยานอยากครอบงำไว้ แล้วเราบอกว่าพุทธพจน์ๆ มันไปสวมใจ
ไปเอาอาการสัจจะความจริง กลับมาเชื่อมกับความรู้สึกรู้สึกของเรา ด้วยกิเลสที่มันครอบงำอยู่ มันเลย
เปรียบเทียบโดยเอาผลประโยชน์คนเดียว โดยเอาแต่เรื่องของเราเป็นที่ตั้ง มันไม่เป็นความจริง
เห็นไหม

แต่ถ้าเราวางไว้ ปริยัติวางไว้ก่อน แล้วเรามาประพฤติปฏิบัติของเรา วางพื้นฐานของเรา ทำ
ความสงบของเราขึ้นมา ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติ ก็ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าเป็นเจโตวิมุตติที่กำหนด
พุทธโธฯ เข้ามา มันเป็นแขนงทางออกระหว่างคนถนัดซ้ายกับถนัดขวา คนที่สร้างสมบุญญานิติการ
มาเพียงนี้ โดยหลักแล้ว เราก็หาช่องทางของเรา แล้วมันไม่เป็นกฏตายตัว มันอยู่ในขั้นตอน
ขั้นตอนของพระโสดาบัน เราจะพิจารณาอย่างไรก็ได้ ให้เป็นปัจจุบัน

ถ้าปัจจุบันที่จิตมันเป็นไป แล้วเราแยกแยะออกไปแล้ว มันเป็นประโยชน์ หมายถึงว่ามัน
พิจารณาแล้วมันปล่อย มันพิจารณานะ ถ้าเป็นประโยชน์นะ ในขั้นของสมาธิ เวลาจิตมันสงบเข้า
มา มันสงบเข้ามาเฉยๆ มีความสุขมาก สงบเฉยๆ ในขั้นของปัญญา มันใช้ปัญญาไล่ต้อน ไล่ต้อน
กิเลส

กิเลสคือ อะไร กิเลสคือ ความเห็นผิด กิเลสคือ ความยึดมั่นถือมั่น ยึดในกาย ยึดใน
ความคิด ยึดในอารมณ์ความรู้สึก ยึดหมด แล้วปัญญามันไล่เข้าไป พอไล่เข้าไปมันปล่อย พอมัน
ปล่อยเพราะมันเป็นมรรคญาณมันเป็นสังขธรรม มันเป็นมรรคะ มันเป็นงานชอบ เพียรชอบ มัน
ชอบตรงไหน ชอบที่ว่าเรามีสมาธิแล้วเราจับสติปัญญา ๔ ได้

นี่ไง มันเป็นงานที่ถูกต้อง เวลามันปล่อยนะ มันไม่เหมือนสมาธิ ถ้ามันปล่อยโดยสมาธิ มันปล่อยมีความสุข มีความสุข ถ้าไม่มีความสุขคนที่สมาธิจะไม่หลงตัวเองว่าเป็นนิพพานได้ คนที่คิดสมาธิ มันจะเข้าใจว่านี่คือนิพพานเลย นี่เป็นความสุขอันหนึ่ง

แต่ถ้ามันวิปัสสนาไป อย่างเช่น ที่หลวงปู่มั่นท่านพิจารณาครั้งแรก มันเป็นสมาธิคือว่า มันรู้ มันปล่อยแล้วมันตันอยู่แค่นั้น นี่ไงแต่ถ้ามันเป็นปัญญานะ เพราะมันปล่อยถึงสิ่งที่ผูกพันแล้ว เพราะไปลาด้วยสมาธิจากภายใน พอลาแล้วข้อผูกพันมันปล่อย พอปล่อยแล้วมันใช้ปัญญาบีบ ปัญญามันเข้าไปเห็นกาย พิจารณากายเหมือนกัน

มันปล่อยเพราะอะไร เพราะใช้ปัญญา ปัญญาหมายถึง มันไม่ใช่สงบลงเฉยๆ ถ้าเป็นสมาธิ เหมือนกับตะกอนก้นแก้ว มันยุบลงในอยู่ก้นแก้ว ขยับมันก็ออกอีก แต่ขณะเราใช้ปัญญา เราตัด ตะกอนออก ตะกอนคือ กิเลส พอตัดตะกอนออก ความที่สงบตัวลงมันต้องใสขึ้น แล้วขยับมันจะ บางลงๆ แล้วทำซ้ำๆ ถึงที่สุดตะกอนไม่มี ต้องตัดตะกอนออกจนหมด ถ้าตะกอนออกหมดแล้วนะ น้ำในแก้ว น้ำคือ จิต แก้วคือ ร่างกาย มันเป็นขั้นตอนขึ้นไป เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป

สิ่งที่ทำ มันจะละเอียดขึ้นไป ละเอียดขึ้นไป เราต้องทำของเราไปบ่อยครั้งเข้า ชำนาญการ ของเราขึ้นไป เป็นเหตุเป็นผลของเรา นี่ไง สิ่งที่เป็นเหตุ ถึงบอกครูบาอาจารย์ที่เป็นกรรมฐาน ต้อง! ต้อง! ต้องเป็นอย่างนั้น! เพียงแต่ว่ามันยังไม่ถึงเวลาไง ถ้ายังไม่ถึงเวลา คำว่า”ต้อง” คือมันถึง การสรุปในขณะที่มันเปลี่ยนจากพระโสคาบัน สกิทาคามี อนาคตามี มันเป็นอย่างนั้นเด็ดขาด ที่นี้มันเป็นอย่างนั้น โดยเด็ดขาดโดยพื้นฐาน

โดยพื้นฐานของคน คุณติในการภาวนาโดยสังขาร ถ้าทำโดยถูกต้องนะ ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี อย่างน้อยเป็นพระอนาคามี อย่างน้อย ถ้าเราปฏิบัติสมควรแก่ธรรม ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี ๗ ปีนี้ เราไม่สามารถปัดหลักธรรม ๗ ปีนี้ได้หรือ

แล้วชีวิตของเรานี้ เราอยู่กัน ๑๐๐ ปี เราจะอยู่ มีชีวิตแบบรื่นเริง เราจะอยู่เป็นความสุขของเรา ๑๐๐ ปี กับ ๗ ปี เราพยายามต่อสู้ ต่อสู้กับเราเพื่อจะให้ไปถึงวิมุตติสุข สุขอันแท้จริงที่เกิดจากใจ สุขโดยไม่อิงกับโลก โลกจะเจริญจะเสื่อมขนาดไหนมันเป็นเรื่องของโลก แต่ใจดวงนี้พ้นจากโลก แต่อาศัยโลกอยู่เพราะ สอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่ยังมีชีวิตอยู่ พระอรหันต์ไม่อยากตายหรอก

ถ้ามันตายเพราะอยากตาย อยากตายก็ต้องมีคุณค่าต่อการอยู่ดี พระอรหันต์ไม่มีอะไรทั้งสิ้น ไม่มีเกิดไม่มีตาย ถึงไม่อยากเป็นและอยากตาย ไม่มีการเกิดและการดับ ขณะที่กิเลสออกไปจากใจแล้ว มันไม่มีการเกิดและการดับ เพราะมันได้สิ้นกิเลสไปแล้ว สิ้นกิเลสไปแล้วถึงปล่อยให้มันเป็นกาลเวลา ถึงที่สุดถ้าเกิดยังเห็นประโยชน์กับโลก การที่อยู่กับตายนี้สิ่งไหนมีคุณค่ากว่ากัน แม้แต่จะดำรงชีวิตให้อยู่อีกกับหนึ่งก็อยู่ได้ อยู่ได้เพราะอะไร

เพราะอิทธิบาท ๔ ผู้ใดที่พิจารณาอิทธิบาท ๔ จะอยู่อีกกับหนึ่งก็อยู่ได้ ผู้ที่พิจารณาอิทธิบาท ๔ ด้วยสัจจะความจริง มีแต่พระอรหันต์เท่านั้น! คนอื่นไม่มี ไม่มี เพราะอะไร เพราะสิ่งที่ว่า

อิทธิบาท ๔ คืออะไร จิตตะ คุจิต จิตตะวิมังสา ความพอใจใคร่ครวญกับจิต แล้วเวลาปุณฺชนมันใคร่ครวญจิตละ มันก็เป็นฤทธิชีพรัง มันไม่มีผลในอิทธิบาท ๔ ผู้ที่จะเข้าใจในอิทธิบาท ๔ คือพระอรหันต์เท่านั้น พระอรหันต์เท่านั้น ถึงว่าพระอรหันต์จะอยู่อีกกับหนึ่งก็อยู่ได้ อยู่เท่าไรก็อยู่ได้เพราะอะไร

เพราะจิตออกจากร่างกาย คุชิ เวลาตายมันจะหัดตัวเข้ามา แล้วออกจากร่างก็เท่านั้น! แล้วทำไมไม่ออกจากร่างล่ะ เรารั้งไว้เพราะอะไร รั้งไว้เพื่อประโยชน์ ประโยชน์กับโลก ถ้าอยู่กับโลกแล้วโลกได้ประโยชน์ เพราะตายหรืออยู่มีค่าเท่ากัน ตายก็เท่านั้น อยู่ก็เท่านั้น ไม่มีอะไรเพิ่มและลดเลย จิตที่มันคงที่แล้วไม่มีเพิ่มและลด เพียงแต่ว่าเป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ นี่คิดแบบโลกๆ ถึงบอกว่าทำไมถ้าสิ้นแล้วตายซะดีกว่า อยู่ไปทำไม นี่ไงวิมุตติสุขใจ เพราะพระอรหันต์ที่มีชีวิต กับพระอรหันต์ที่ตายแล้ว นิพพานเหมือนกัน จิต มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑

แล้วนิพพาน ๑ นิพพานเป็นอย่างไร หนึ่งก็เป็นอตฺตตลิต หนึ่งก็เป็นตฺตตนลิต หนึ่งก็เป็นทิกฺกุฐิมานะลิต หนึ่งที่ไม่เป็นทิกฺกุฐิมานะ หนึ่งอย่างไร สิ่งที่มีอยู่ใจ สิ่งที่มีอยู่จิตนี้ไม่เคยตาย จิตเราเกิดตาย เกิดตาย ตัวจิตไม่เคยตาย

แต่สถานะของมนุษย์ สถานะของเทวดา สถานะของเศรษฐี สัตว์ต่างๆ มันมีวาระของมัน พระอินทร์ก็มีวาระ พรหมก็มีวาระ สิ่งที่มีวาระ วาระอันนี้มันเกิดตาย แต่ตัวจิตไม่เคยตาย นี่การเกิดตายในทางที่ดี ในทางสร้างกุศลบารมี มันก็เกิดในสิ่งที่ดีๆ สิ่งที่ดีๆ นะ แล้วคนเรามันจะทำดีตลอดไหม มันก็มีดีมีเลวปนกัน ในมนุษย์คนๆ หนึ่ง ไม่มีใครดีหมดและเลวหมด ไม่มีหรือกลุ่มๆ ดอนๆ

เพราะคนเรามันมีวิกฤต มันมีกรรม มีวิบาก มีสิ่งต่างๆ แล้วถึงที่สุดคนจะ ถ้าเราไม่ได้ฝึกไว้ เราไม่ได้ฝึกไว้ เราไม่อยู่ในร่องในรอย เราอยู่ในฝูงเรา เชื่อมั่นในสังขารม ถ้าเราเชื่อมั่น ศรัทธา อจลศรัทธา คนที่มีศรัทธา ศรัทธาคลอนแคลนได้ ศรัทธาฟูได้ ศรัทธาฟุบได้ แต่อจลศรัทธา อจลศรัทธา มันศรัทธาโดยข้อเท็จจริง โดยข้อเท็จจริงนะ ไม่เชื่อสิ่งที่ว่าทำบุญแล้วมันจะทุกข์ มันจะยาก มันทุกข์ยากมันเป็นเรื่องของกรรม

แต่สิ่งที่ทำบุญคือดี คิมันต้องให้ผลตอบแทนที่ดี แต่ขณะนี้ในปัจจุบันนี้ สิ่งที่จะตอบสนอง นั้นยังไม่ตอบสนองเรา เพราะวิบากกรรม วิบากของผลที่มันทุกข์ วิบากของกรรมมันมาถึงก่อน มาถึงก่อน มันเข้าใจไป

เหมือนเราเป็นผู้ใหญ่ขับรถไปน้ำมันหมด น้ำมันหมดคก็คือ น้ำมันหมดใช้ไหม น้ำมันหมดเราก็หาน้ำมันมาเติม เราก็ไปได้ใช้ไหม เด็กพอบอกว่าน้ำมันหมด มันตีโพยตีพาย มันไม่ยอม นะ นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราอยู่กับชีวิตของเรา แล้วชีวิตของเราลุ่มๆ ดอนๆ ก็เหมือนกับเด็ก น้ำมันหมด น้ำมันหมดคก็ไม่ใช่เป็นไร น้ำมันหมดคเดี๋ยวเราก็ไปหาน้ำมันมาเติม น้ำมันมาเติมก็ไปได้อีก

ถ้ามันเข้าใจ ถ้ามันมีหลัก อจลศรัทธากับศรัทธาอยู่ที่การกระทำของเรา อยู่ที่ความจริงใจของเรา สิ่งที่เป็นไป สิ่งที่เป็นไปกับโลก สังขารม มันเป็นธรรมชาติธรรมะ มันเป็นธรรมคุณิ ที่ว่าเป็นธรรมชาติธรรมะ ทุกอย่างเป็นธรรมชาติ เป็นธรรมชาติเพราะมันเป็นสัพเพ ธรรมมา อนัตตา สัพเพ ธรรมมา อนัตตา สภาวะธรรม ที่ว่าพระพุทธเจ้าสอนอนัตตา ธรรมะเป็นอนัตตา อนัตตามันเป็นวิธีการ แต่ผลของมัน มันต้องพ้นไปจากอนัตตา ถ้าไม่พ้นไปจากอนัตตา ผลมันจะเป็นผลอยู่ได้อย่างไร

ในเมื่ออนัตตามันแปรปรวน เกิดขึ้นตั้งอยู่และดับไป มันแปรสภาพตลอด สิ่งที่แปรสภาพตลอด ธรรมก็เหมือนกัน ธรรมตายตัวอย่างที่ว่า พุทธพจน์ๆ ตายตัว สมาธิยังมีขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ ทำไมมีโศคาบันละ ถ้าตายตัวก็เป็นโศคาบันตลอดไปสิ ตายตัวทำไมเป็นโศคาบัน พัฒนาขึ้นไปเป็นสภิกาคามี พัฒนาขึ้นไปเป็นอนาคามี พัฒนาขึ้นไปเป็นพระอรหันต์ ถึงที่สุดเป็นพระอรหันต์แล้วพัฒนาไม่ได้อีกแล้ว จบ!

แต่ขณะที่มันพัฒนาที่ไป สัพเพ ธรรมมา อนัตตา สิ่งที่เป็นอนัตตาคือเป็นวิธีการ ไม่ใช่เป้าหมาย พระพุทธเจ้าสอนแต่วิธีการ สอนพวกเราให้ทำงานเป็น แต่ผลที่มันจะตอบขึ้นมา ทำงาน

เป็นแล้วผลต้องตอบในทางที่ถูกต้อง ที่นี้ถูกต้องขึ้นมาแล้ว สิ่งที่ถูกต้องแล้วเขย่าวลนขนาดไหน มันก็ไม่แปรปรวน จะมีความแปรปรวนเป็นไปไม่ได้ โลกแปรปรวนโลกสมมุติเป็นแปรปรวน

แต่สังขาร กุปปธรรม-อกุปปธรรม กุปปธรรมในฉัมมจักฯ กุปปธรรมในมรรคญาณ กุปปธรรมเพราะมันเจริญแล้วเสื่อม แต่มันต้องเจริญขึ้นไป เราต้องสร้างขึ้นไป วุฒิภาวะของใจพัฒนามันขึ้นไป แต่เป็นอกุปปธรรม ธรรมะมันมีอยู่ ๒ ประเภท กุปปธรรมคือ โลภียปัญญานี้ไง พัฒนาไป พัฒนาแล้วมันถดถอยแล้วพัฒนามันอยู่นี้ โลกไม่มีวันจบหรือ มันหมุนเวียนอยู่อย่างนี้

อกุปปธรรมไม่ต้องพัฒนามัน เพราะไม่มีสิ่งใดเข้าถึง แล้วใครเองก็จะตั้งให้ได้หรือบอกให้คะแนนไม่ได้ มันเป็นสังขาร ธรรมะแต่งตั้ง มันเป็นธรรม ถ้าใจมันเป็นธรรมขึ้นมา มันสร้างขึ้นมาถึงที่สุดแล้ว มันจะเป็นธรรม สัจจะ มันเป็นไปโดยธรรม เกิดในธรรมใจ

คูลี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิด ๒ หน เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ มีครอบครัว มีพระนางพิมพา เวลาไปตรัสรู้ขึ้นมา เกิดในธรรม เกิดเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เกิดในธรรม สัจจะความจริง ใจมันเกิดได้ ใจมันเป็นไปได้ ใจมันไม่ได้อยู่ในสมมุติ ใจไม่ได้อยู่ในวิถุณะ

สมมุติวิถุณะมันมีอำนาจ มารมันครอบครองอยู่ มันก็หมุนไปตามอำนาจของมาร แต่ขณะที่เราทำ สัพเพ ธรรมมา อนัตตา นี้สังขาร ธรรมจักร ธรรมมาวุธ อารุชเพื่อเอาไว้ฟาดฟันกับมัน นี้ไง ระหว่างกิเลสกับธรรมในหัวใจ เวลามันต่อสู้กันนั้น มันสนุก มันสนุกเพราะว่าจิตมันตั้งมัน จิตตั้งมันแล้วใช้ปัญญาไล่เข้าไป

เวลาธรรมะมันชนะเหมือนเก้าอี้ดนตรี ธรรมะมันเข้าไป โอ้โฮ...โล่ง ว่าง ปล่อยวางหมด โลกนี้เป็นของเราเลย แต่เวลากิเลสมันเข้มแข็งขึ้นมาก เพราะอะไร เพราะกิเลสมันบังเงามันหลบหลีก แล้วเวลาเราใช้ปัญญาขึ้นไป ด้วยความพลั้งเผลอ เพราะอะไร เพราะใช้มาก พอใช้มากกำลังของสมาธิมันอ่อน เวลาสมาธิที่มันอ่อนคือคนไม่มีกำลัง

เหมือนนักกีฬา นักกีฬาจะมีทักษะดีขนาดไหน แต่ไม่ได้ซ้อม อ่อนซ้อมขึ้นแข่งขันแพ้หมดแล้วนี่มันแข่งขันบ่อย มันใช้ปัญญาน้อย มันก็ลืมน มันจะเอางานใจ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญามันฟาดฟัน โอ้โฮ...มันปล่อยมันว่าง มีรสชาติ มันว่าง มีความสุขมาก ใช้ปัญญาฟาดฟันตลอด พอฟาดฟันบ่อยๆ ครั้งเข้า มีดใช้บ่อยครั้งเข้ามันทื่อ ปัญญาที่ใช้บ่อยเข้าก็ไม่มีสมาธิรองรับ มันก็จะ เป็นโลกียปัญญา มันจะเป็นสัญญา มันจะเป็นสังขาร พอเป็นสังขารไป พอต้อสู้ไปก็แพ้

พอเข้าไปกิเลสมันก็เหยียบย่ำ โอ๊ย... โลกนี้มีดี ฟานี่ปิดเลย โอ้ภาวนาแล้วทำไมมันทุกข์
 อย่างนี้ ภาวนาแล้วทำไมไม่ได้ตอบสนองเลย ไหนว่าทำดีแล้วได้ดี ภาวนาคิดใจ นี่ไงแกะหลงฝูง
 หลงออกจากทาง ไม่ถึงมัชฌิมาปฏิบัติ เที่ยวดกทางซ้ายเที่ยวดกทางขวา ในการปฏิบัติมันเป็น
 อย่างนี้ กิเลสมันร้ายมาก มันพลิกแพลงตลอดเวลา ไม่ต้องไปคูใคร คูใจเรา คูใจเราแล้วต่อสู้กับเรา
 มันจะรู้ทันเล่ห์กลใจ

“จากใจดวงหนึ่ง ให้กับใจดวงหนึ่ง”

จากใจที่รู้จริงในการปฏิบัติมันจะมีอุปสรรค มันจะมีกิเลสเป็นขวากหนาม มันจะทำให้เรา
 ล้มลุกคลุกคลาน ไม่ใช่ปฏิบัติแล้วกิเลสมันจะเอาช่อดอกไม้ เอาธูปเทียนมาเคารพบูชาผู้ประพฤดี
 ปฏิบัตินะ ไม่มีทาง มันกระที่บๆ นี่มันกระที่บ มันเป็นของใคร มันก็กิเลสเราใช่ไหม กระที่บมาเรา
 ก็ต้องต่อสู้มัน กระที่บมา..กระที่บมันกลับ ไม่ใช่มีหมัดหนึ่ง กระที่บมาที่ถืออ่อนแอ กระที่บที่สอง..
 ไปกลับบ้าน กระที่บที่สามเข้าไป..ไปเลย ออกนอกกลุ่มออกทางไปเลย มันกระที่บมาเราก็ต้องมันคง

นี่มาร นี้อวิชชา อวิชชาปัจจุยา สงขารา สงขาราปัจจุยา วิญญูณั เวลาองค์สมเด็จพระ
 สัมมาสัมพุทธเจ้าเยี่ยมมาร เยี่ยมมารนี้แหมมันสะใจ “มารเอ๋ย..เธอเกิดจากความดำริของเรา เธอจะเกิด
 กับใจเร่อีกไม่ได้อีกแล้ว เธอจะเกิดจากบนดวงใจของเราไม่ได้อีกแล้ว เพราะเราเห็นเรือนยอด
 ของเจ้า เราได้หักโค่นเรือนยอดของเจ้าหมดแล้วไง” นี่มันเกิดจาก...ความดำริ เราคิด เขาว่า
 ความคิดเป็นจิตๆ ไม่ใช่หรือ

นี่ไงพระอรหันต์ เวลาสุปาทีเสสนิพาน ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้น ๕ มัน
 เป็นภาระ ของเราเป็นชั้นมาร ความคิดเป็นมารหมดเลย แต่พระอรหันต์ความคิดเป็นสะอาด พอ
 ความคิดสะอาดมันสวยอารมณ์ เวลามันสวยอารมณ์ เวลามันออกมา นี่ไง พอจิตมันขยับจะออก
 รับรู้ใจ นี่ดำริ พอขยับมันก็ตื่นตัว นี่ไงสติกับจิตถึงเป็นอัตโนมัติ พระอรหันต์ไม่มีผลอะไร ไม่
 ผลอะไรในความคิด แต่ผลอะไรในอะไร แต่ผลอะไรในสมมุติ

เพราะสมมุติเป็นสมมุติบัญญัติข้างนอกใช่ไหม สมมุติบัญญัติมันเป็นภาษาที่เขาตั้งขึ้นมา
 พระอรหันต์ไม่รู้หรือ คุณาวยัยรุ่นสิ เวลาคุยกันไม่มีใครรู้หรือ พระอรหันต์ไม่รู้ในสมมุติ
 บัญญัติ สมมุติบัญญัติที่โลกเขาตั้ง แต่พระอรหันต์มีสัจธรรมความจริง สัจจะความจริงมันทำลาย
 สมมุติในหัวใจหมดแล้ว สมมุติคือ หลงผิด ความหลงผิดว่าสรรพสิ่งเป็นเรา สรรพสิ่งยึดมั่นถือมั่น

ในใจ สมมุติอันละเอียดนี้มันโดนทำลายหมด แต่สมมุติข้างนอกมันเป็นเรื่องของโลก เรื่องของโลก พระอรหันต์ไม่เกี่ยว

พระอรหันต์ไม่เกี่ยวกับโลกภายนอก พระอรหันต์เป็นพระอรหันต์ที่ใจ เป็นพระอรหันต์ตั้งแต่จุดศูนย์กลาง โลกนี้มีเพราะมีเรา ศูนย์กลางของความคิด เพราะจิตนี้ ดูอย่างวิญญูะ ใครเป็นคนไปเกิด จิตนี้ครอบสามโลกธาตุ เพราะมันเกิดมันตาย มันเกิดมันตายในวิญญูะ แล้วมันรู้เท่า มันทำลายหมดแล้ว จิตพ้นออกไปจากสมมุติทั้งหมดเลย สมมุติของโลกๆ สมมุติอย่างหยาบ สมมุติอย่างกลาง สมมุติอย่างโสคาบัน ความเห็นผิด สมมุติของพระสัทธาภา สมมุติของพระอนาคา

สมมุติของพระอรหันต์ พระอรหันต์ เห็นใหม่ โลกนี้ว่างหมดเลย แต่ตัวเองไปขวางเขาอยู่ พระอนาคา เรือนว่าง สมมุติของพระอนาคา เข้าใจหมดเลย แต่ตัวเองยังเข้าใจตัวเองไม่ได้ ว่างจากข้างนอก แต่ตัวเองไม่ว่าง มาหักตัวว่าตัวคนอันนี้บีบ ว่าง หมด ว่างๆ ไม่ต้องผูกกันเลย นี่สมมุติอย่างละเอียด โดยหักโค่นแล้วนะ จะอยู่ในร่องในรอย จิตนี้จะเป็นสังขารม ไม่ใช่แกะหลงฝูง แกะหลงฝูงไปกับเขา ไปกับโลก ไปกับกิเลส แล้วก็ทุกข์ๆ ยากๆ

แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาะ มันจะเป็นสังขารความจริงของเราขึ้นมา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะกราบจากหัวใจ ถ้าไม่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะเอาเครื่องอะไรดำเนิน แล้วธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วย มีครูมีอาจารย์ด้วย ในการประพฤติปฏิบัติจะเป็นประโยชน์กับเรา เอวัง